

UPPDATERING

Ekonomiska bedömningar

6 mars 2025

Facken inom industrin (FI) är ett samarbetsorgan mellan de fackförbund inom industrin som omfattas av det så kallade industriavtalet. De fem förbunden är Sveriges Ingenjörer, Unionen, IF Metall, Svenska Livsmedelsarbetareförbundet samt GS (Facket för skogs-, trä- och grafisk bransch).

Ytterligare exemplar av rapporten kan beställas på e-postadress: fi.kansli@fikansli.se. Rapporten finns även att hämta på www.fackeninomindustrin.se

Förord

Rapporten ”Ekonomiska bedömningar – Uppdatering – 6 mars 2025” är en uppdatering av den mer omfattande rapporten ”Ekonomiska bedömningar – inför avtalsrörelsen 2025” som publicerades i slutet av oktober 2024. Målgruppen är förtroendevalda i förbunden i Facken inom industrin. Syftet är att de beskrivningar, analyser och bedömningar som gjordes i föregående rapport ska stämmas av i denna rapport mot de senaste månadernas ekonomiska utveckling. Båda rapporterna är framtagna för att tjäna som underlag i den nu pågående avtalsrörelsen.

Upplägget i båda rapporterna, och de bedömningar som arbetsgruppen gör, följer de resonemang och principiella förhållningssätt som redovisas i skriften ”Bästa möjliga – om lönebildning och samhällsekonomi”.

Denna rapport följer samma disposition som höstens rapport. Efter en sammanfattande bedömning följer sex kapitel. De sex kapitlen behandlar ”Omvärlden”, ”Sveriges ekonomi”, ”Industrins konkurrenskraft”, ”Inflation”, ”Sysselsättning och arbetsmarknad” och ”Löner”.

De bedömningar som arbetsgruppen gör i rapporten står rapportförfattarna själva för.

I arbetsgruppen som arbetat fram denna rapport har ingått Tobias Brännemo och Tobias Lundquist, Unionen, Jonathan Herlitz och Anilla Larsson, IF Metall, Staffan Bjurulf, Sveriges Ingenjörer, Karin Ewelönn, GS-facket, Simon Froster Delbom och Erica Sjölander, Facken inom industrin.

Erica Sjölander
Kanslichef
Facken inom industrin
6 mars 2025

Innehåll

1. Sammanfattande bedömningar	4
Våra slutsatser från oktober är fortfarande giltiga.....	5
2. Omvärlden.....	6
2.1 Stabil global tillväxt gömmer skillnader mellan länder	6
2.2 Svag global industrikonjunktur	7
2.3 Utvecklingen i olika länder	8
2.4 Sammanfattning	9
3. Sveriges ekonomi	9
3.1 Tillväxten tog fart i slutet av 2024	10
3.2 Spretiga prognoser för 2025 men tillväxten väntas ta mer fart	11
3.3 Näringslivets produktion och produktivitet.....	14
3.4 Sammanfattning	15
4. Industrins konkurrenskraft.....	16
4.1 Industriproduktionen ökade i Sverige och Västeuropa 2024.....	16
4.2 Snabbare ökningstakt av västeuropeiska arbetskraftskostnader	18
4.3 Arbetskraftskostnader mätt i gemensam valuta.....	18
4.4 Produktiviteten ökade under 2024.....	20
4.5 God lönsamhet i svensk industri	20
4.6 Sverige tar marknadsandelar	22
4.7 Sammanfattning	23
Fördjupning – Sveriges marknadsandel 2016–2024.....	24
Fördjupning – Storföretagsrapport kvartal 4 2024	27
5. Inflation och räntor	30
5.1 Inflationen rör sig runt målet.....	30
5.2 Räntor och penningpolitik.....	31
5.3 Prognoser	31
5.5 Sammanfattning	33
6. Sysselsättning och arbetslöshet	34
6.1 Arbetslösheten.....	34
6.2 Sysselsättning.....	36
6.3 Företagens anställningsplaner vänder uppåt.....	36
6.4 Sammanfattning	37
7. Löner	38
7.1 Industrins löneutveckling.....	38
7.2 Reallöneökning 2024	38
7.3 Industrin normerar.....	39
7.4 Sverige och Europa	39
7.5 Löneavtal utanför Sverige	41
7.6 Sammanfattning	42

1. Sammanfattande bedömningar

Flera av Sveriges viktiga handelspartners hade en bättre utveckling av sin BNP-tillväxt under 2024 jämfört med 2023. Under 2025 väntas de lägre räntorna och en inflation nära centralbankernas inflationsmål tillsammans med en motståndskraftig arbetsmarknad utgöra goda förutsättningar för att hushållens konsumtion ska öka och därmed kan tillväxten tillta. Tillväxten globalt förväntas bli drygt tre procent 2025 och 2026. De senaste prognoser som publicerats innehåller en ökad osäkerhet kring de globala tillväxtutsikterna samtidigt som en del konjunkturindikatorer visar en uppgång.

Ökade handelshinder och förändrade handelsflöden på grund av geopolitiska motsättningar bidrar till osäkerheter kring den ekonomiska utvecklingen med risk för minskade investeringar, höjda importpriser och minskad världshandel. En återhämtning av investeringar väntas dock under 2025 på grund av lägre räntor och ökad efterfrågan. Budskapet om en global konjunkturuppgång fanns i höstens rapport "Ekonomiska bedömningar". Det stämmer fortfarande, även om osäkerheten i bedömningarna för utvecklingen av den globala ekonomin i år blivit större på senare tid.

Förutsättningarna i omvärlden påverkar också den svenska ekonomins utveckling. Svensk ekonomi kan utvecklas bättre eller sämre än omvärlden, men på det stora hela följer vi samma konjunkturförlopp. 2024 ökade svensk BNP med en procent. Svensk ekonomi väntas nu fortsätta återhämtningen med stigande tillväxttal under 2025 och 2026. Hushållens köpkraft, som varit pressad de senaste åren, kommer stärkas av både ökade reallöner, fallande räntor och inkomstskattesänkningar. Det gör att hushållens konsumtion kommer kunna bidra positivt till tillväxten igen.

Konkurrenskraften för svensk industri är god och har stärkts de senaste åren. Den bedömningen gjorde vi i oktober och den bedömningen kvarstår. Sedan 2018 har svensk industri haft en bättre utveckling än Europa. Industriproduktionen har ökat och lönsamheten i svensk industri har förbättrats. Industrins investeringar har också ökat. Svensk export har sedan 2018 kontinuerligt ökat sina marknadsandelar vilket är ett kvitto på att svensk industris produkter är internationellt efterfrågade.

De nominella arbetskraftskostnaderna i nationell valuta ökade under avtalsperioden 2020–2022 långsammare än Västeuropa men något snabbare än i Tyskland. Innevarande avtalsperiod 2023–2024 har de svenska arbetskraftskostnaderna ökat långsammare än i Västeuropa och Tyskland. Arbetskraftskostnaderna i gemensam valuta är nu lägre i svensk industri jämfört med genomsnittet för Västeuropa. Svensk industris produktivitetsökning har samtidigt varit något snabbare. En svagare svensk krona har bidragit till kostnadsläget men är inte hela förklaringen.

Industrins bruttovinstandel har ökat kraftigt de senaste åren och ligger nu, även om den fallit tillbaka något det senaste året, på en historiskt hög nivå. Lönsamheten i svensk industri är god när man tittar på rörelsemarginalerna men företagen själva bedömer i de senaste mätningarna att lönsamheten inte är lika stark i nuläget. Samtidigt rapporterar flera av de stora industribolagen på börsen en fortsatt god utveckling under 2024. En majoritet av bolagen ökar sin aktieutdelning.

Penningpolitiken är fokuserad på inflationsmålet. Riksbanken gjorde under 2024 en serie räntesänkningar. Även vid det första mötet 2025 sänktes räntan. Riksbanken förväntas pausa räntesänkningarna i mars men beroende på hur ekonomin utvecklas kan det komma ytterligare

räntesänkning senare under året. De långsiktiga inflationsförväntningarna hos arbetsmarknadens parter är i linje med inflationsmålet. Bedömningen är att inflationen i genomsnitt kommer ligga under målet 2025 och i linje med målet 2026. Det är samma bedömning som i höstens rapport.

Efter den starka återhämtningen på arbetsmarknaden efter pandemin har det de senaste åren varit en period av tydlig försvagning på arbetsmarknaden. Arbetslösheten har stigit men sysselsättningen har däremot bibehållits på en hög nivå genom den nuvarande nedgången. Bedömare menar att arbetsmarknaden är på eller nära botten och att en vändning inleds under året. Om det är fallet så har nedgången trots allt varit relativt mild och svensk arbetsmarknad har klarat sig igenom lågkonjunkturen utan något större fall i sysselsättningen. Den höga strukturella arbetslösheten kvarstår dock som en utmaning även framöver.

Samtidigt som arbetsmarknaden försvagats ser vi att många företag fortfarande har ett stort behov av arbetskraft – särskilt inom vissa sektorer. Antalet anställda inom tillverkningsindustrin har legat stabilt på höga nivåer och en stor andel arbetsgivare uppger brist på arbetskraft.

De industrianställdas löner ökade med ungefär 2,5 procent per år under perioden 2013–2022. I och med avtal 2023 har löneökningstakten 2023–2024 stigit till cirka 4,0 procent. Löneökningarna på övriga delar av svensk arbetsmarknad följer i stort de inom industrin. Reallönerna minskade framför allt 2022 men också 2023 till följd av den mycket höga inflationen. 2024 ökade reallönerna igen då inflationen är tillbaka nära inflationsmålet.

Sedan 2020 har de svenska lönerna ökat långsammare jämfört med Västeuropa. 2023 steg löneökningstakten i Västeuropa och den bedöms varit fortsatt högre än tidigare även 2024. Nya avtal och prognoser pekar mot att löneökningstakten bibehålls i flera länder även 2025.

Våra slutsatser från oktober är fortfarande giltiga

Sammantaget visar denna uppdatering av våra ekonomiska bedömningar en snarlik bild av läget jämfört med det som vi beskrev i oktober. Den ekonomiska tillväxten i de länder som är viktigast för svensk export har haft relativt god utveckling under 2024 och den förväntas fortsätta i år. Dessa förutsättningar påverkar den svenska ekonomins utveckling. En återhämtning i svensk ekonomi har inletts.

Företagens långsiktiga förmåga att betala högre löner till sin anställda påverkas framför allt av annat än det aktuella konjunkturen. Det handlar om hur produktiviteten och kostnaderna utvecklas jämfört med andra länder och hur Sverige och svensk industri står sig i den internationella konkurrensen. En genomgång av ett antal konkurrenskraftsindikatorer visar att svensk industri idag hävdar sig väl jämfört med våra viktigaste konkurrentländer. Konkurrenskraften har tydligt stärkts sedan 2018. Ny statistik och utvecklingen de senaste månaderna ha inte rubbat det goda utgångsläget för svensk industri.

Perioden 2013–2022 var löneökningstakten klart lägre jämfört med perioden innan finanskrisen. Lägre tillväxt, lägre löneutveckling i Europa, långsammare produktivitetens utveckling och ett efter finanskrisen ansträngt konkurrenskraftsläge för svensk industri motiverade en sådan nedväxling. Likväl som inför avtalsrörelsen 2023 finns det även 2025 sammantaget goda skäl att även fortsättningsvis ha en löneökningstakt i linje med de senaste två åren. Det motiveras av såväl den positiva utvecklingen av konkurrenskraften, den goda lönsamheten i svenska företag, den relativt höga sysselsättningen i Sverige samt av att löneutvecklingen i Europa väntas fortsätta vara högre än tidigare. En sådan löneökningstakt ger dessutom goda förutsättningar för reallöneökningar.

2. Omvärlden

I det här kapitlet görs en övergripande genomgång av den globala ekonomiska utvecklingen under de senaste åren. Fokus ligger främst på att beskriva utvecklingen av BNP-tillväxten i olika länder och delar av världen. För den framåtblickande analysen används prognoser från IMF och Konjunkturinstitutet.

2.1 Stabil global tillväxt men stor osäkerhet

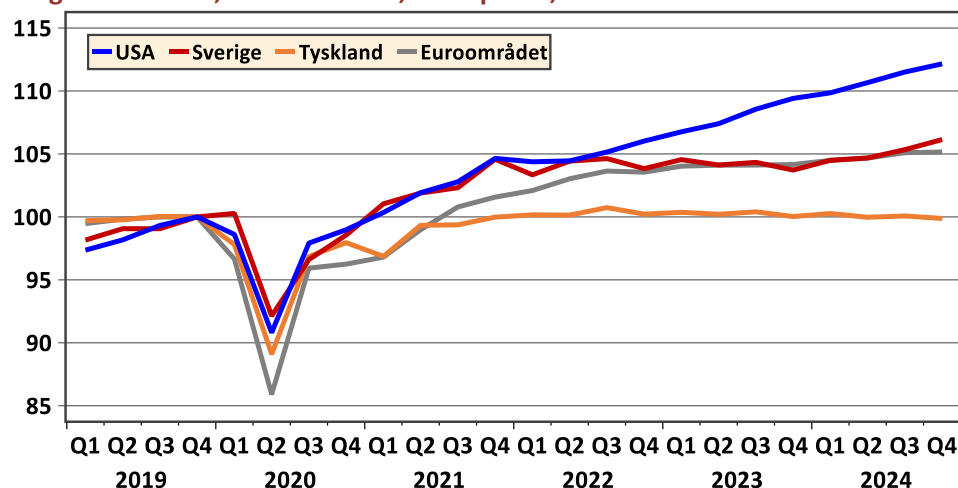
Den globala tillväxten har fortsatt att vara motståndskraftig. Under 2024 har den ökat och mycket talar för att tillväxten kommer att vara strax över tre procent under 2025 och 2026. Inflationen har stadigt minskat från höga nivåer och det har möjliggjort räntesänkningar. Några centralbanker har även indikerat kommande räntesänkningar vilket kan bidra till högre tillväxt 2025. Bilden av den globala utvecklingen är dock delad. Under 2025 väntas en något ökad tillväxt i euroområdet, till skillnad från i USA där tillväxten väntas sakta in, se tabell 2.1. Några av Sveriges viktiga handelspartners hade en positiv utveckling av sin BNP-tillväxt under 2024 jämfört med 2023. Under 2025 väntas de lägre räntorna och inflation nära centralbankernas inflationsmål tillsammans med en motståndskraftig arbetsmarknad utgöra goda förutsättningar för att hushållens konsumtion ska öka.

Tabell 2.1. BNP-tillväxt i valda länder och regioner, utfall 2024 och prognoser 2025–2026

	2024	2025	2026		2024	2025	2026
Världen	3,2	3,3	3,3	Storbritannien	0,9	1,6	1,5
Sverige	1,0	1,4	2,9	USA	2,8	2,7	2,1
Norge	2,1	1,0	1,7	Kina	5,0	4,6	4,5
Danmark	3,6	2,1	1,6	Euroområdet	0,7	1,0	1,4
Finland	-0,2	0,8	1,8	KIX-vägd	1,6	1,7	2,1
Tyskland	-0,2	0,3	1,1				

Källa: Nationella källor, Konjunkturinstitutet (decemberprognos), IMF (januariprognos). Not: Världen och KIX 2024 är prognoser.

Diagram 2.1 BNP, kvartalsciffror, fasta priser, 2019 Kv4=100

Källa: Eurostat, nationella källor och Macrobond

Den globala konjunkturen har en tudelad bild, dels påverkas den positivt av sjunkande inflation, lägre räntor och höga men sjunkande fraktkostnader. Samtidigt har en del konjunkturindikatorer varit svaga. Ökade handelshinder och förändrade handelsflöden på grund av geopolitiska motsättningar bidrar till osäkerheter kring utvecklingen med risk för minskade investeringar och

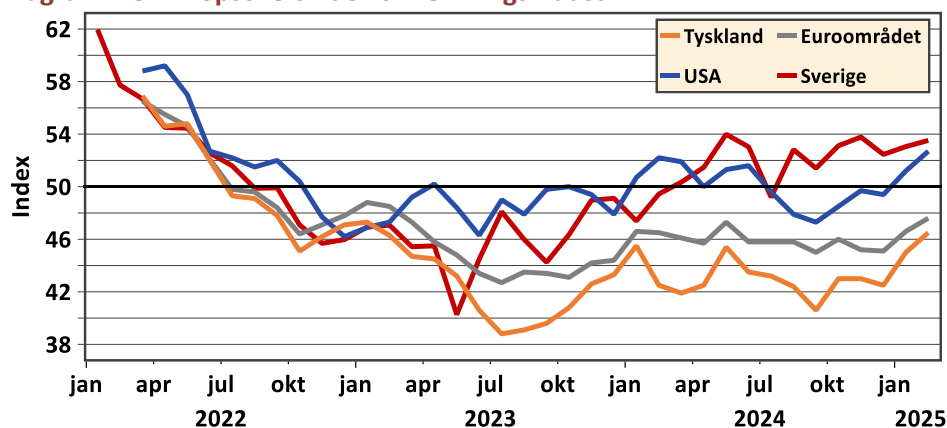
höjda importpriser. En återhämtning av investeringar väntas dock under 2025 på grund av lägre räntor och ökad efterfrågan. Från att ha haft en svag utveckling kommer bidraget från investeringar till den globala tillväxten att öka något framöver. Arbetsmarknaden har svalnat en aning men är fortsatt motståndskraftig. Antalet arbetstillfällen per arbetslös har minskat i flera länder och är nu tillbaka på nivåerna före pandemin. Även bristen på arbetskraft har minskat i flera länder.

Konjunkturinstitutet (KI) räknar i sin decemberprognos med en global tillväxt på 2,8 procent 2025 som ökar till 3,0 procent 2026. Det kan jämföras med en global BNP-tillväxt på 3,4 procent i snitt sedan 1970-talet eller ca 3,7 procent per år under 2010-talet. Enligt OECD:s decemberprognos kommer den globala tillväxten att ligga på 3,3 procent 2025 och 2026. IMF gör samma bedömning i sina prognoser från januari, den globala tillväxten uppskattas till 3,3 procent 2025 och 2026.

2.2 Svag global industrikonjunktur

Den globala industrikonjunkturen visar tecken på vändning och inköpschefsindex vittnar om ett mer positivt stämningläge i amerikansk och europeisk industri än tidigare. Tysk industri, som varit pressad under en längre period, har utvecklats positivt senaste månaderna. Svensk industri pressas av en svagare konjunktur i omvärlden men har dock ett indextal över 50-strecket som är gränsen för tillväxt. Även USA:s indextal ligger över 50.

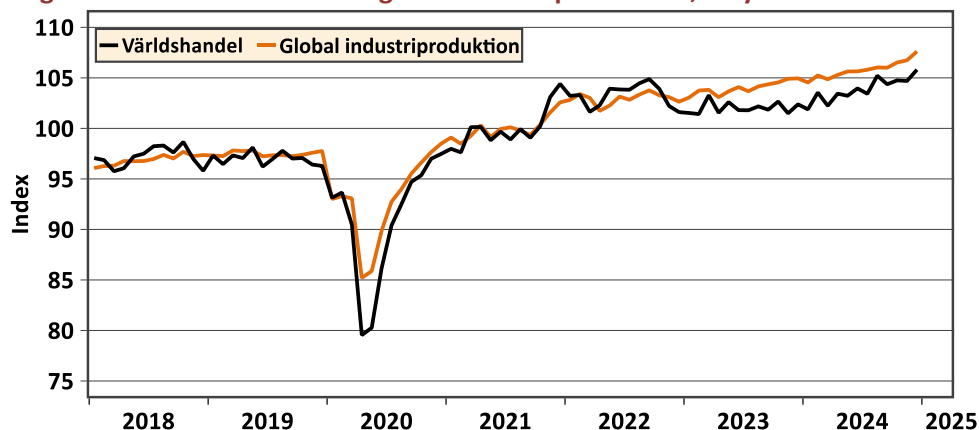
Diagram 2.3. Inköpschefsindex tillverkningsindustrin

Källa: S&P Global, Swedbank och Macrobond

Världshandeln och den globala industriproduktionen har utvecklats svagt under en längre period. Dock har den globala industriproduktionen stigit den senaste tiden även om utvecklingen är fortsatt trög för många av Sveriges viktigaste handelspartners.

Diagram 2.4. Världshandel och global industriproduktion, volym

Källa: CBP World Trade Monitor och Macrobond

2.3 Utvecklingen i olika länder

Den amerikanska ekonomin har varit stark de senaste åren och presterat bättre än euroområdet. Under 2024 beräknas USA:s BNP ha ökat med 2,8 procent jämfört med 0,8 procent i euroområdet. Enligt IMF:s prognoser väntas den amerikanska ekonomin växa med 2,7 procent 2025 och 2,1 procent 2026. Sedan Donald Trumps tillträde som president i januari har den amerikanska politiken blivit väldigt oförutsägbar. Handelspolitiken har skiftat i en mer protektionistisk riktning med förslag om att införa tullar mot omvärlden. Det är svårt att bedöma effekterna av tullarna givet den stora osäkerheten om vilka länder som drabbas, hur stor omfattningen är och hur olika länder svarar med motåtgärder. Klart är dock att handelshinder och protektionism skadar världsekonomin, och i synnerhet USA.

Utvecklingen i euroområdet är fortsatt svag och 2024 ökade BNP med 0,8 procent. IMF spår en tillväxt med 1 procent 2025 och 1,4 procent 2026. Arbetsmarknaden är fortfarande motståndskraftig med en arbetslöshet på historiskt låga nivåer. Samtidigt skiljer sig utvecklingen mellan medlemsländerna där Spaniens ekonomi går starkt medan Frankrike och Tyskland kämpar med svagare tillväxt. Det geopolitiska läget och den ökade protektionismen utgör ytterligare utmaningar för europeisk ekonomi som redan har problem med konkurrenskraften. Den 26 februari 2025 presenterade kommissionen EU:s nya industrigiv ("Clean Industrial Deal") som syftar till att stärka EU:s industriella konkurrenskraft och snabba på övergången till klimatneutralitet. Fokus är på att skapa bra förutsättningar för industrin att investera och att tillverka i EU. Detta är välkommet och förhoppningsvis kommer detta bidra till en starkare ekonomisk utveckling i Europa framöver.

I världens tredje största ekonomi går det fortsatt tungt. Den tyska ekonomin har stagnerat med två år i rad av negativ BNP-tillväxt, främst tyngd av svag export och minskad industriproduktion. Under 2025 väntas läget förbättras marginellt med en BNP-tillväxt på 0,3 procent och 1,1 procent 2026. Arbetsmarknaden är fortfarande stark med hög sysselsättning och låg arbetslöshet. Dock väntas sysselsättningen minska och arbetslösheten öka något i år. I februari vann Friedrich Merz och Kristdemokraterna (CDU/CSU) förbundsdagsvalet. Nu väntar med stor sannolikhet en regeringsbildning i koalition med Socialdemokraterna (SPD). Några av den kommande regeringens viktigaste utmaningar blir att åter få fart på tillväxten, stärka försvaret, fortsätta stödet till Ukraina och hantera finanspolitiken.

Kinas BNP växte med runt fem procent under 2024, men utvecklingen var ojämn där exportindustrin gick starkt medan konsumtionen var svag. Regeringen har det senaste halvåret vidtagit flera penning- och finanspolitiska åtgärder och signalerar att man är redo för ytterligare åtgärder för att stödja tillväxten. De ekonomiska utsikterna för Kina ser trots detta svaga ut och tillväxten väntas bli runt 4,5 procent i år och nästa år. En orsak till det är att USA:s tullar väntas göra det svårare för Kina att förlita sig på en stark exportsektor framöver. Dessutom väntas den inhemska efterfrågan utvecklas svagt tyngt av fastighetskrisen och lågt konsumentförtroende.

2.4 Sammanfattning

Den globala ekonomin har fortsatt visat sig motståndskraftig och tillväxten väntas bli strax över 3 procent 2025 och 2026. Inflationen har stadigt minskat från höga nivåer och centralbankerna har kunnat sänka räntorna. Bilden av den globala utvecklingen är dock delad där den amerikanska ekonomin presterar bättre än euroområdet och Kina.

Under 2025 väntas lägre räntor och inflation nära centralbankernas inflationsmål tillsammans med en motståndskraftig arbetsmarknad utgöra goda förutsättningar för att hushållen ska öka sin konsumtion.

Ökade handelshinder och förändrade handelsflöden på grund av geopolitiska motsättningar bidrar till osäkerheter kring utvecklingen med risk för minskade investeringar och höjda importpriser.

Den globala industrikonjunkturen visar tecken på vändning och inköpschefsindex vittnar om ett mer positivt stämningsslag i amerikansk och europeisk industri än tidigare.

3. Sveriges ekonomi

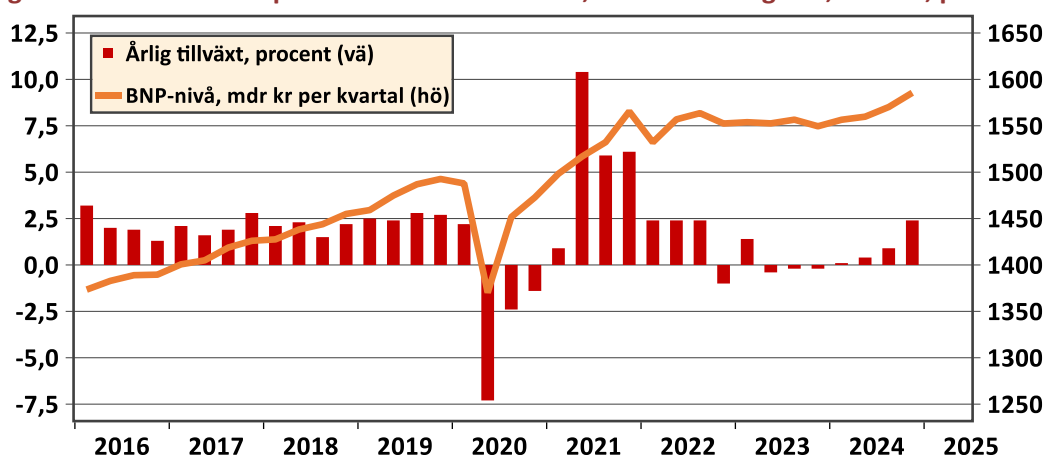
I det här kapitlet görs en genomgång av den svenska ekonomins utveckling under de senaste åren, både gällande BNP och dess ingående komponenter och av näringslivets produktion och produktivitet. För den framåtblickande analysen används olika indikatorer och prognoser.

3.1 Tillväxten tog fart i slutet av 2024

Efter att ha utvecklats mer eller mindre i sidled i över två års tid började den svenska tillväxten att öka mot slutet av förra året. Svensk BNP steg med 2,4 procent under det fjärde kvartalet 2024 jämfört med samma kvartal året innan. Det var klart högre än de prognoser som gjorts de senaste månaderna och också högre än vad som kunnat ses i den månatliga BNP-indikatorn. Utvecklingen förklaras både av ett överskott i utrikeshandeln, ökade investeringar samt en ökad hushållskonsumtion.

Utfallet för det fjärde kvartalet gör att BNP-tillväxten för helåret 2024 skrivs till en ökning på 1,0 procent. Även det högre än de flesta prognoser.

Diagram 3.1 BNP-tillväxt per kvartal 2015–2024 K4, kalenderkorrigerat, årstakt, procent

Källa: Macrobond och SCB

I mer framåtblickande indikatorer ges också bilden av att förutsättningarna ser ut att stärkas framöver. Både KI:s konjunkturbarometer och inköpschefsindex för hela näringslivet har under året varit på högre nivåer än 2023. Båda indikatorerna var i februari 2025 över de nivåer som markerar gränsen för tillväxt i de respektive mätningarna.

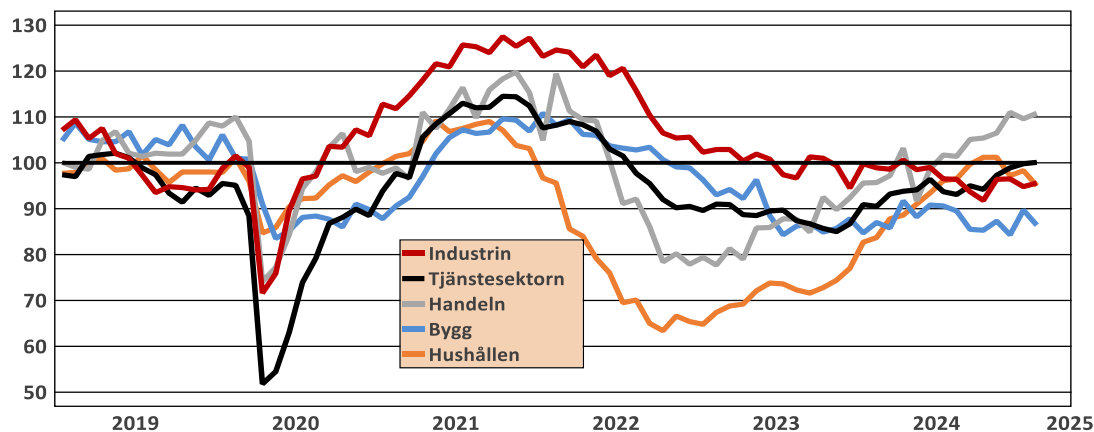
Diagram 3.3 Konjunkturbarometern och inköpschefsindex, jan 2017-feb 2024

Källa: Konjunkturinstitutet, Swedbank/Sif och Macrobond

I konjunkturbarometern har den största förändringen i stämningläget de senaste två åren skett i hushållens syn på ekonomin. Efter att ha bottnat på ett historiskt lågt värde på 65 runt årsskiftet 2022/2023 har hushållens stämningläge normaliserats under 2024. Vid de senaste mätningarna syns dock en mindre tillbakagång med värden under 100 igen. Det återstår att se om det är en indikation på den faktiska synen på hushållens ekonomiska situation eller om det mer är ett uttryck för ökad oro som härrör från den stora turbulensen i världsläget under inledningen av året.

Diagram 3.4 Konjunkturinstitutet Konjunkturbarometer, jan 2019-feb 2024

Källa: Macrobond och Konjunkturinstitutet

Stämningläget inom den hårt drabbade handeln har förbättrats avsevärt i takt med att hushållens syn på ekonomin har stärkts de senaste åren. Det positiva stämningläget har också bestått i inledningen av 2025. Jämfört med många andra branscher har industrin totalt sett klarat sig lindrigt under den här lågkonjunkturen som främst drabbat mer direkt konsumentnära och röntekänsliga branscher. Men även vissa delar av industrin har varit hårt drabbade, till exempel träindustrin och andra industribranscher med koppling till bostadsbyggandet. Under en lång period låg industrins samlade indexvärde kvar runt det historiska genomsnittet (nivån 100 i diagrammet) men det senaste halvåret har det legat strax under den nivån. Stämningläget i industrin den senaste tiden skiljer sig åt mellan KI:s mätning och inköpschefsindex. I den senare har industrin haft en betydligt mer positiv trend och indexvärdet har de senaste sju månaderna varit över gränsen för tillväxt.

3.2 Spretiga prognoser för 2025 men tillväxten väntas ta mer fart

Precis innan juledigheterna släppte både Riksbanken, Konjunkturinstitutet (KI) och finansdepartementet nya konjunkturprognoser. Vanligtvis brukar prognoser från de stora aktörerna vara relativt samstämmiga men den här gången var det en ovanligt stor skillnad i synen på hur stark konjunkturförstärkningen kommer bli under 2025.

I KI:s prognos väntades konjunkturuppgången inledas senare och BNP-tillväxten för helåret 2025 spåddes stanna på 1,2 procent. Riksbanken väntade sig en snabbare konjunkturförstärkning som leder till en tillväxt på 1,8 procent i år. Skillnaden förklaras framför allt av synen på hushållens konsumtion - när i tiden den kommer att öka mer tydligt och hur mycket den därmed kommer bidra till tillväxten under 2025. KI hade där en betydligt mer pessimistisk syn på när hushållens konsumtion kommer att ta fart.

KI:s dystrare syn på konjunkturen gjorde också att det var stora skillnader i bedömningarna om hur mycket som styrräntan behöver sänkas för att få fart på ekonomin. Enligt Riksbanken skulle räntan sänkas till 2,25 procent men enligt KI skulle det krävas sänkningar ner till 1,50 procent nu under det första halvåret 2025. I samband med det räntebeslut som fattades i slutet av januari upprepade Riksbanken att deras bild från i december står sig (men de publicerade vid det beskedet ingen ny prognos).

Den ytterligare stimulansen från penningpolitiken som skulle komma av ytterligare räntesänkningar gjorde att KI:s BNP-prognos för nästa år i stället var högre än Riksbankens motsvarande. Totalt sett över de två åren blir därför skillnaden mellan de två prognoserna marginell.

Tabell 3.1 BNP-prognoser från Konjunkturinstitutet och Riksbanken, procent

	2024	2025	2026
Konjunkturinstitutet	0,5	1,2	3,1
Riksbanken	0,5	1,8	2,6

Källa: Konjunkturinstitutet (20 dec) och Riksbanken (19 dec)

Finansdepartementet var totalt sett mer optimistiska än de övriga två, med en tillväxt på 2,0 procent 2025 och 3,0 procent 2025.

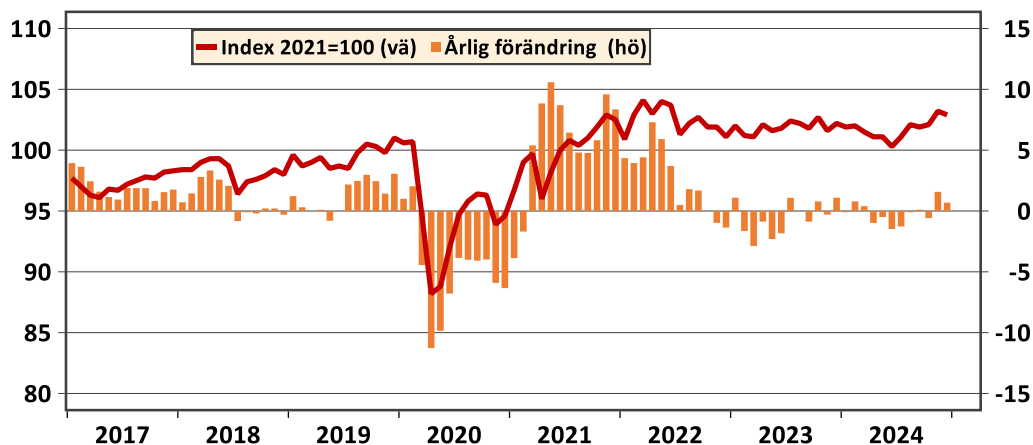
Under inledningen av det här året har det även publicerats ett antal andra konjunkturprognoser. Bland annat från alla de fyra storbankerna i januari. Genomsnittet för deras BNP-prognoser var 1,7 procent 2025 och 3,0 procent 2026. Liknande siffror återfanns också i den prognos som Svenskt Näringsliv publicerade i slutet av februari där de spår en tillväxt på 1,8 procent i år och 2,8 procent nästa år. Samtliga prognoser som beskrivs ovan har gjorts innan det förvånansvärt starka BNP-utfallet för 2024 (därav de låga talen för 2024 i tabell 3.1, utfallet är 1,0 procent).

Både konsumtionen och investeringar vänder upp

Hushållens konsumtion, som vanligtvis är en viktig drivkraft till tillväxten, har de senaste åren utvecklats väldigt svagt. Den höga inflationen och de stigande räntorna har gjort att hushållen har behövt prioritera hårdare i sina konsumtionsbeslut. I och med att hushållens köpkraft väntas stärkas kraftigt framöver i och med att reallönerna ökar igen, räntan sänkts och att regeringen genomförde stora inkomstskattesänkningar vid årsskiftet har förhoppningen varit att hushållens konsumtion återigen ska bli en tillväxtfaktor i år och nästa år. Som beskrevs i avsnittet om prognoser ovan har dock meningarna gått isär om när i tiden denna konsumtionsökning ska inledas.

Den statistik som har kommit sedan vår rapport i höstas har visat alltmer tydliga tecken på att konsumtionen började ta fart i slutet av förra året. Det syns i BNP-siffrorna för det fjärde kvartalet där konsumtionen bidrog till tillväxten igen och det syns i SCB:s månatliga indikator för hushållens konsumtion som visar en uppåtgående trend på slutet.

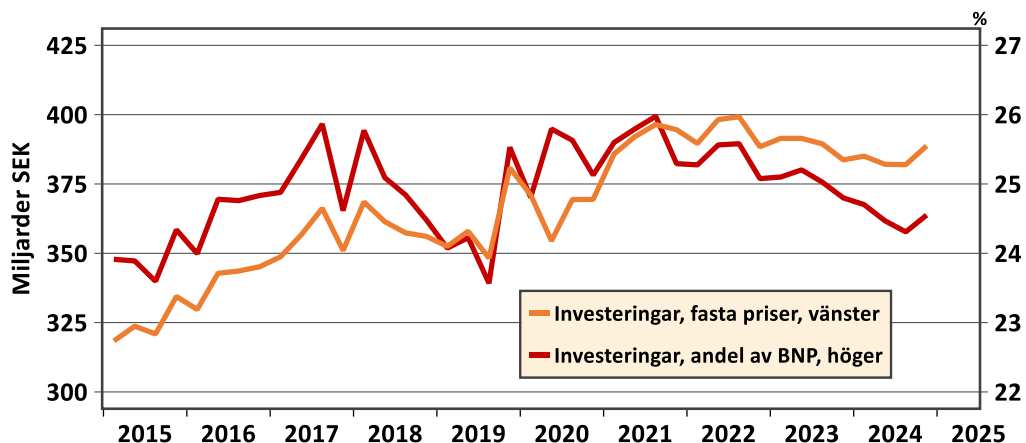
Diagram 3.5 Hushållens konsumtionsindikator, fasta priser, index respektive procent

Källa: Macrobond och SCB

De totala investeringarna i Sverige har haft en negativ utveckling under lågkonjunkturen. Utfallet för det fjärde kvartalet förra året innebar dock ett välkommet trendbrott då investeringarna ökade igen, både i nivå och som andel av BNP.

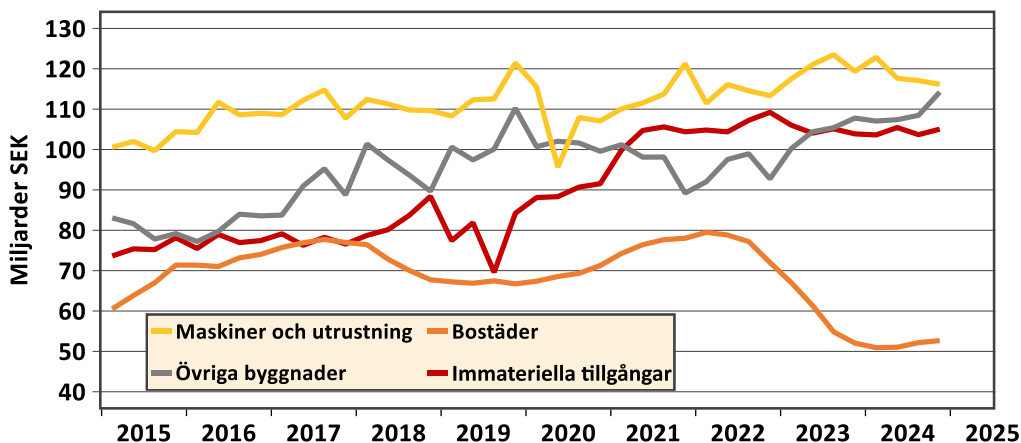
Diagram 3.7 Fasta bruttoinvesteringar, som andel av BNP och säsongrensat, fasta priser

Källa: Macrobond och SCB

Särskilt glädjande var det att även bostadsinvesteringarna visade på en liten ökning, om än från fortsatt låga nivåer. Den absoluta merparten av den nedgång som skett i investeringarna de senaste två åren kan förklaras av en väldigt svag utveckling av bostadsinvesteringarna. Det blir tydligt i en uppdelning av investeringarna efter vilken typ de är. Fallet har varit stort för bostäder men samtidigt ökat för andra byggnader. Investeringar i immateriella tillgångar (där Forskning och utveckling (FoU) ingår) och i maskiner har mer haft en utveckling i sidled under hela förloppet.

Diagram 3.8 Fasta bruttoinvesteringar, fasta priser, olika tillgångslag, miljarder kr

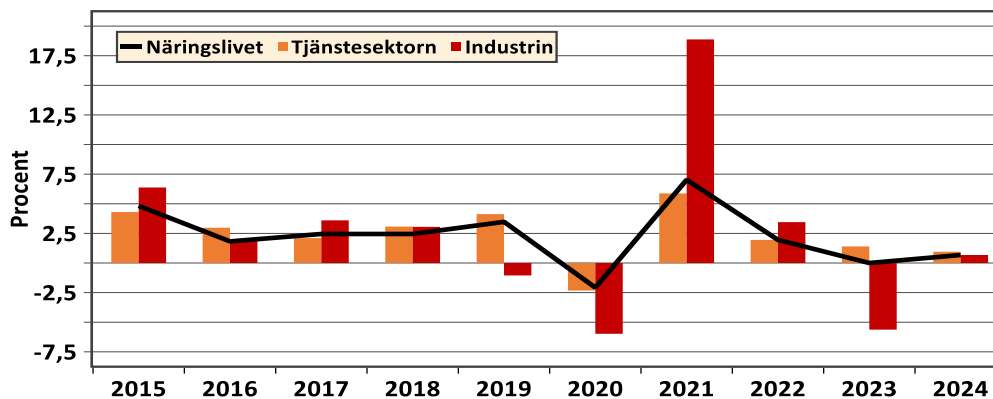

Källa: Macrobond och SCB

3.3 Näringslivets produktion och produktivitet

Efter att ha uppvisat en nollutveckling under 2023 ökade produktionen i hela näringslivet med 0,7 procent under 2024. Tjänstesektorn hade en något starkare utveckling än industrin. För industrin innebar dock 2024 en betydligt större förbättring jämfört med 2023 då produktionen föll med drygt 5 procent medan den då ökade med cirka 1,5 procent i tjänstesektorn. Sett till utvecklingen under förra året hade också industrin en bättre trend där en stor del av den starka BNP-utvecklingen under det fjärde kvartalet från produktionssidan förklaras av en stor produktionsökning inom tillverkningsindustrin.

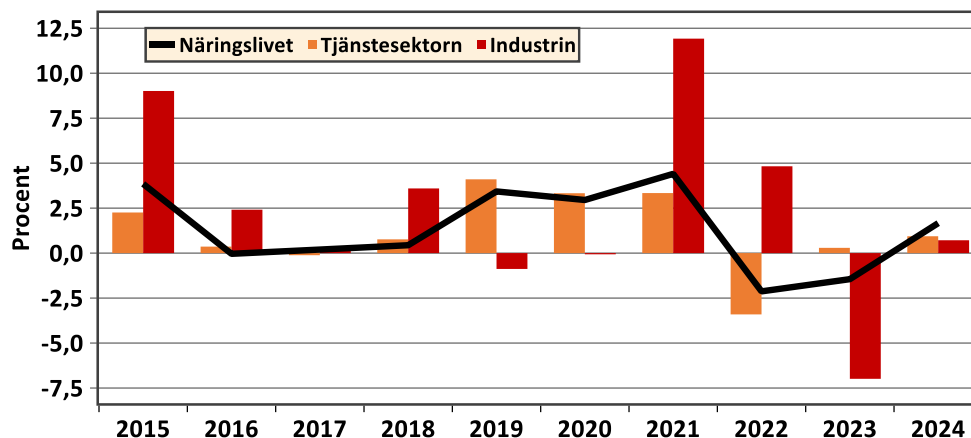
Diagram 3.11 Årlig förändring i produktion per år, fasta priser

Källa: Macrobond och SCB

Samtidigt som produktionen ökade under förra året minskade antalet arbetade timmar. Det medförde att produktiviteten ökade. För hela näringslivet steg produktiviteten med 1,7 procent. Det är väl i linje med den förväntat långsiktiga ökningstakten av näringslivets produktivitet enligt KI:s beräkningar. Ökningen under 2024 följer efter två år då produktivitetstillväxten för hela näringslivet varit negativ under lågkonjunkturen, då antalet arbetade timmar ökat mer än produktionen.

Diagram 3.12 Årlig förändring i produktivitet per år, fasta priser

Källa: Macrobond och SCB

3.4 Sammanfattning

Efter två år av tillväxt i sidled började den svenska ekonomin att växa igen i slutet av förra året. Fjärde kvartalet steg BNP med 2,4 procent jämfört med samma kvartal ett år tidigare, för helåret 2024 var tillväxten 1,0 procent.

Svensk ekonomi väntas fortsätta att växa under 2025 och 2026. De prognoser som har kommit sedan vår rapport i höstas spretar lite men över lag väntas en BNP-tillväxt på strax under 2 procent i år och strax under 3 procent 2026. Hushållens köpkraft, som varit pressad de senaste åren, kommer stärkas av både ökade reallöner och fallande räntor samt inkomstskattesänkningar vilka sammantaget bidrar positivt till tillväxten igen.

Produktivitetsökningen i näringslivet var 1,7 procent under 2024. Det är väl i linje med KI:s långsiktiga prognoser över näringslivets produktivitetsutveckling.

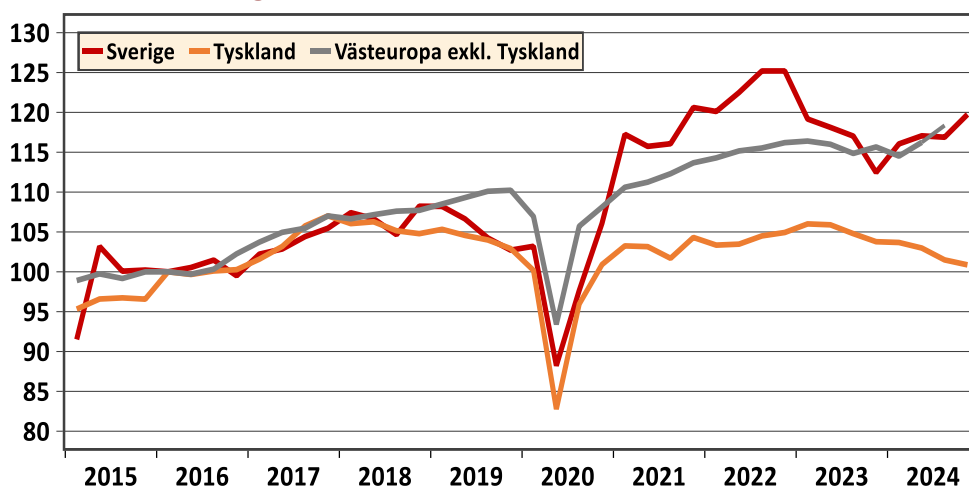
4. Industrins konkurrenskraft

I detta kapitel görs en genomgång av ett antal indikatorer som Facken inom industrin använder för att bedöma utvecklingen av svensk industris konkurrenskraft. Jämförelser görs över tid och med några viktiga konkurrentländer.

4.1 Industriproduktionen ökade i Sverige och Västeuropa 2024

Diagram 4.1 visar den svenska industriproduktionen mätt i fasta priser, det vill säga utvecklingen justerad för prisförändringar, jämfört med Tyskland och Västeuropa¹ under den givna perioden. Sedan höstens rapport har ytterligare två kvartal tillkommit i nationalräkenskaperna, som visar på att utvecklingen var stark i Sverige under särskilt det fjärde kvartalet 2024. Samtidigt har den negativa utvecklingen i Tyskland fortsatt och det fjärde kvartalet 2024 är industriproduktionen på en lägre nivå än före pandemin. I Västeuropa har industriproduktionen ökat under 2024 efter att ha rört sig sidledes under 2023.

Diagram 4.1 Produktionsutveckling i tillverkningsindustrin, fasta priser, 2015K1–2024K4, index 2016K1=100, säsongrensad

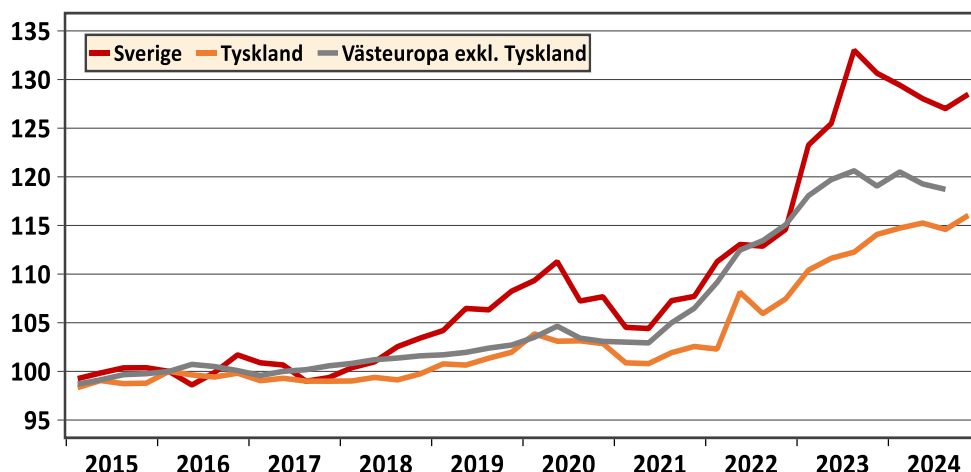
Källa: Macrobond, SCB, Eurostat och ONS. *Norge K3 2024 är en framskriven med förändringen samma period 2023.

Diagram 4.2 visar förädlingsvärdeprisutvecklingen² i tillverkningsindustrin jämfört med första kvartalet 2016. Sedan det första kvartalet 2016 har de svenska förädlingsvärdepriserna ökat med 28 procent medan priserna i Västeuropa har ökat med 18 procent. I Tyskland har förädlingsvärdepriserna stigit med 16 procent. Under 2024 har förädlingsvärdepriserna minskat något i Sverige och i Västeuropa medan de har ökat i Tyskland.

¹ Med Västeuropa avses Belgien, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Nederländerna, Portugal, Spanien, Österrike, Danmark, Storbritannien och Norge. Tyskland redovisas enskilt i detta avsnitt. De redovisade siffrorna är KIX-vägda, där länderna ges olika vikt utifrån deras betydelse som marknad för svensk export och konkurrentland till Sverige.

² Förädlingsvärdepriset tas fram som kvoten mellan förädlingsvärdet (dvs. produktion minus insatsförbrukning) mätt i löpande priser och förädlingsvärdet mätt i fasta priser. Ett stigande pris på bruttoproduktionen höjer förädlingsvärdepriset, medan ett stigande pris på förbrukningen ger ett lägre förädlingsvärdepris. Förädlingsvärdeprisets utveckling visar därmed hur mycket av prisökningarna som företagen faktiskt kan tillgodogöra sig. Ett stigande förädlingsvärdepris innebär att priset ökar på det som företaget producerat i förhållande till priset på insatsförbrukningen. Det innebär ett ökat utrymme för löner och vinster.

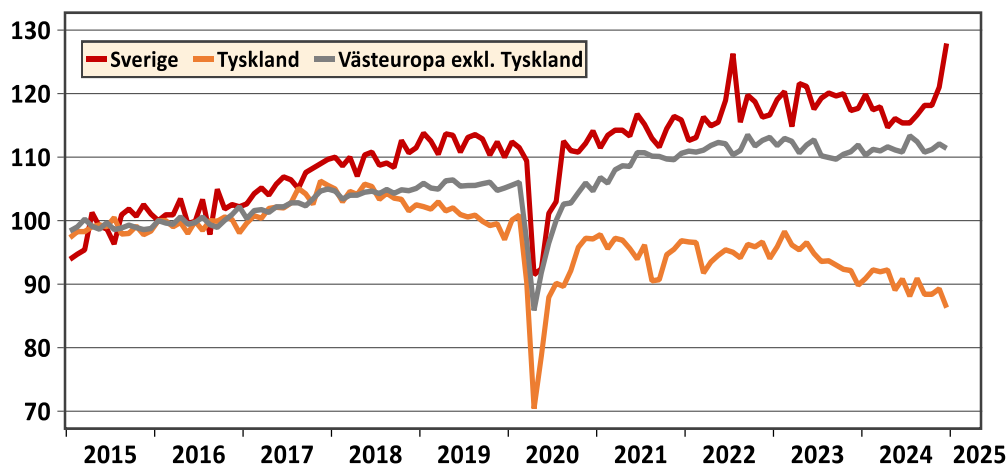
Diagram 4.2 Utveckling av förädlingsvärdepriser i tillverkningsindustrin, 2015K1–2024K4, index 2016K1=100, säsongrensad

Källa: Macrobond, SCB, Eurostat, SSB och ONS.

Industriproduktionsindex³ (IPI), som är ett annat mått på industriproduktionen, stärker bilden om att Sverige har haft en stark utveckling under det fjärde kvartalet 2024. Särskilt stark har utvecklingen varit under november och december vilket för den senare månaden är en följd av en kraftig uppgång i kemi- samt läkemedelsindustrin. Denna uppgång bör dock tolkas med viss försiktighet. Tysk industriproduktion har under 2024 minskat till de lägsta nivåerna sedan mars 2010. Samtidigt har utvecklingen i västeuropeisk industri varit stabil under hela 2024.

Diagram 4.3 Industriproduktionsindex (IPI), SNI B–C, 2015–2024, index 2016M1=100

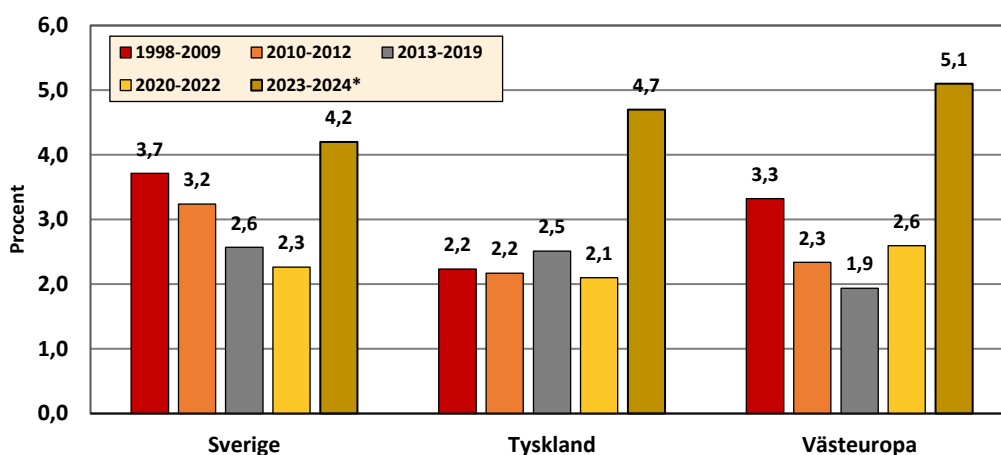
Källa: Macrobond, Eurostat och Office for National Statistics (ONS).

³ IPI är en indikator och baseras på industrins leveranser mätt i fasta priser. Indexet ger en månatlig bild av utvecklingen i industrin.

4.2 Snabbare ökningstakt av västeuropeiska arbetskraftskostnader

Diagram 4.4 visar den genomsnittliga årliga ökningen av arbetskraftskostnaden i Sverige, Tyskland och Västeuropa⁴ uppdelat på fem olika perioder mätt i respektive lands nationella valuta. I både Sverige och Västeuropa växlade ökningstakterna ner efter finanskrisen. Ökningstakterna har varit högre i Sverige än i Tyskland under samtliga perioder, men 2023 och 2024 ökade de tyska arbetskraftskostnaderna i snabbare takt. Jämfört med Västeuropa har de svenska arbetskraftskostnaderna ökat snabbare under samtliga delperioder utom de två senaste.

Diagram 4.4 Procentuell årlig ökning av arbetskraftskostnaderna i Sverige, Tyskland och Västeuropa (nationell valuta) 1998–2024*

Källa: Eurostat Labour cost index (LCI) och Office for National Statistics * Förändringen för 2024 är en uppskattning beräknad på de tre första kvartalen 2024. Siffran för Storbritannien och Nederländerna är beräknad på två kvartal.

Tabell 4.1 redovisar ökningstakterna de senaste två åren samt prognosen för 2024. 2023 ökade de svenska arbetskraftskostnaderna med 3,7 procent, de tyska med 4,4 procent och de västeuropeiska med 5,3 procent. Prognosen för 2024 visar på mindre skillnader i ökningstakterna med 4,7 procent för Sverige, 4,9 procent i Västeuropa samt 5,1 procent för Tyskland.

Tabell 4.1 Procentuell ökning av arbetskraftskostnaderna i Sverige, Tyskland och Västeuropa

	2022	2023	2024*
Sverige	2,9	3,7	4,7
Västeuropa	4,4	5,3	4,9
Tyskland	5,3	4,4	5,1

Källa: Eurostat LCI, Office for National Statistics samt egna beräkningar. * Förändringen för 2024 är en uppskattning beräknad på de tre första kvartalen 2024. Siffran för Storbritannien och Nederländerna är beräknad på två kvartal.

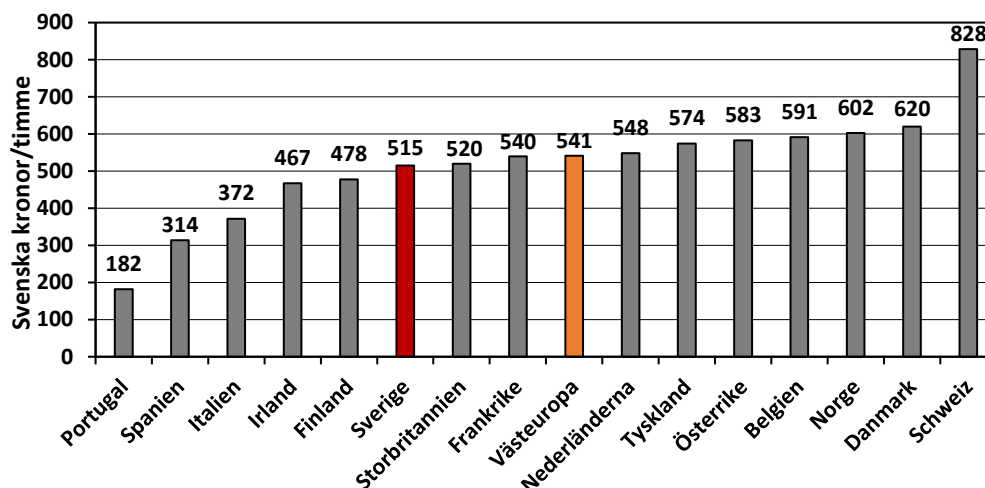
4.3 Arbetskraftskostnader mätt i gemensam valuta

Den svenska kronan har under inledningen av 2025 stärkts mot både euron och dollarn efter att under både 2023 och 2024 varit relativt oförändrad i värde i förhållande till dessa valutor. På förmiddagen den 6 mars 2025 kostade en euro 10,94 kronor och en dollar 10,14 kronor vilket är en förstärkning med 4,5 respektive 8,4 procent sedan slutet av 2024. Detta är förvånande då tider av oro och osäkerhet tenderar att försvaga små valutor. En möjlig förklaring kan dock vara en ökad optimism om svensk tillväxt vilket får fler att vilja investera i svenska börsbolag.

⁴ Västeuropa avser i detta avsnitt Belgien, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Nederländerna, Portugal, Spanien, Tyskland, Österrike, Danmark, Storbritannien och Norge. Länderna är vägda enligt KIX. Tyskland är Sveriges viktigaste konkurrentland och väger därmed tyngst vid beräkning av den västeuropeiska ökningstakten.

Jämförelser av arbetskraftskostnader mätt i gemensam valuta mellan länder visar att växelkursen har stor inverkan på relativkostnader. I diagram 4.5 visas 2024 års uppskattade genomsnittliga arbetskraftskostnader per timme i gemensam valuta (SEK). Den lägsta genomsnittliga arbetskraftskostnaden återfinns i Portugal med 182 kronor per timme medan Schweiz hade den högsta på 828 kronor per timme. Den genomsnittliga arbetskraftskostnaden i svensk industri var 515 kronor per timme, vilket är 26 kr under det västeuropeiska genomsnittet som hamnade på 541 per timme. I tysk industri var arbetskraftskostnaden 574 kronor per timme.

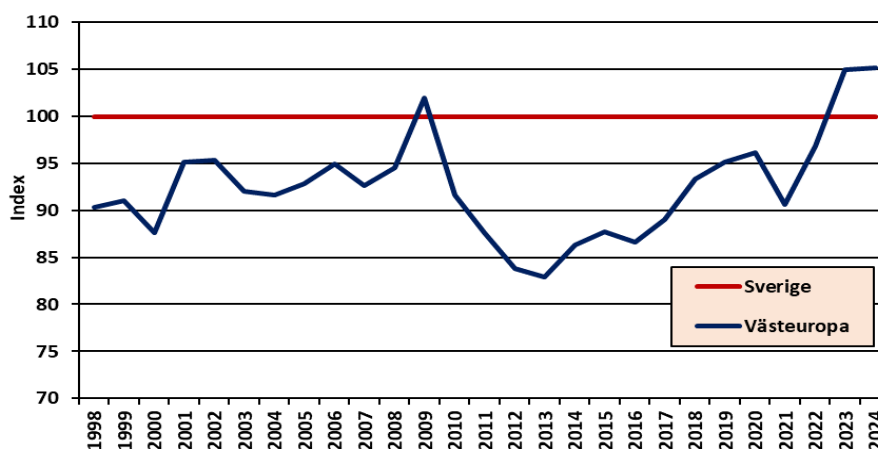
Diagram 4.5 Arbetskraftskostnad per timme, tillverkningsindustrin Västeuropa 2024* (gemensam valuta SEK/h)

Källa: Eurostat LCI och Office for National Statistics ALCH. Förändringen för 2024 är en uppskattning beräknad på de tre första kvartalen 2024. Siffran för Storbritannien och Nederländerna är beräknad på två kvartal. Schweiz är framskriven med genomsnittsökningen i Västeuropa då kvartalsstatistik från LCI saknas.

I diagram 4.6 presenteras utvecklingen av de västeuropeiska ländernas arbetskraftskostnader i förhållande till de svenska sedan 1998. 2023 hade Västeuropa fem procent högre arbetskraftskostnad än Sverige vilket också är prognosen för 2024. Sedan 2020 har svenska arbetskraftskostnader ökat i långsammare takt än de västeuropeiska.

Diagram 4.6 Sveriges relativa arbetskraftskostnad jämfört med Västeuropa 1998–2024*, Sverige=100⁵

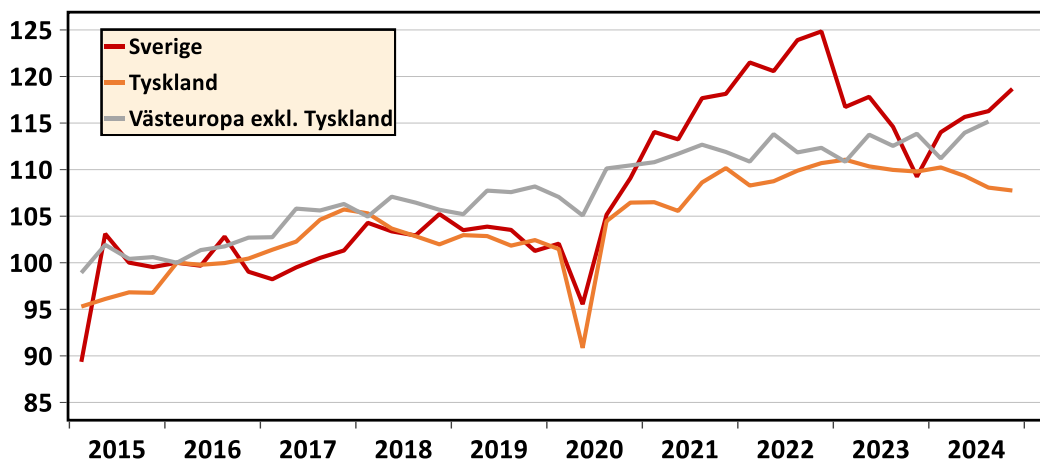
Källa: Eurostat LCS, Riksbanken, Eurostat LCI, Office for National Statistics och egna beräkningar. *2024 är en prognos.

⁵ I detta diagram ingår även Schweiz i Västeuropa.

4.4 Produktiviteten ökade under 2024

I diagram 4.7 redovisas den kvartalsvisa produktivitetsutvecklingen i tillverkningsindustrin i Sverige, Tyskland och Västeuropa. Sedan höstens rapport har det tillkommit ett kvartal för Västeuropa och två kvartal för Sverige och Tyskland. Produktiviteten har ökat i både Sverige och i Västeuropa under 2024, särskilt stark har utvecklingen varit i Sverige. I Tyskland sjönk produktiviteten under 2024 och befinner sig det fjärde kvartalet på samma nivå som det tredje kvartalet 2021.

Diagram 4.7 Produktivitetsutveckling inom tillverkningsindustrin, index 2016K1=100

Källa: Macrobond, SCB, ECB, ONS, SSB samt egna beräkningar.

4.5 God lönsamhet i svensk industri

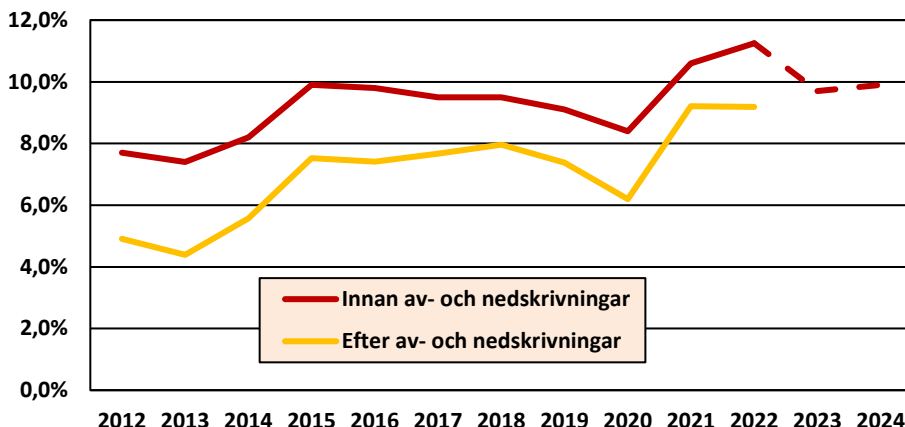
Lönsamhet och vinster kan mätas på flera olika sätt. I detta avsnitt redovisas vinst- och lönsamhetsmått baserat både på företagsekonomiska data och nationalräkenskaperna.

Ett företagsekonomiskt mått som visar på ett företags lönsamhet är rörelsemarginalen som redovisas i diagram 4.8. Den ena källan är företagets ekonomi som publiceras med nästan två års eftersläpning och 2022 är senaste året med tillgängliga data.⁶ Den andra källan är SCB:s nya undersökning ”Ekonomisk statistik på kvartal” (ESK) som redovisar mer aktuella data från 2022 fram till fjärde kvartalet 2024 för rörelsemarginalen (före av- och nedskrivningar).

I diagram 4.8 kombineras Företagens ekonomi med siffror på rörelsemarginalen (innan av- och nedskrivningar) med ESK:s kvartalssiffror 2022–2024 som är omräknade till årsgenomsnitt (streckad linje). Även rörelsemarginalen (efter av- och nedskrivningar) från Företagens ekonomi inkluderar. Rörelsemarginalen (innan och efter av- och nedskrivningar) följer ett liknande mönster i diagrammet och rörelsemarginalen är fortsatt hög från 2022 till 2024, dock på en lägre nivå.

⁶ Fördelen med företagets ekonomi är att det är en årlig totalundersökning där samtliga av SCB:s registrerade företag exklusive de finansiella företagen ingår i undersökningen. Det ger därför en bra bild över utvecklingen för lönsamheten i hela tillverkningsindustrin, och inte bara de bolag som är noterade på börsen.

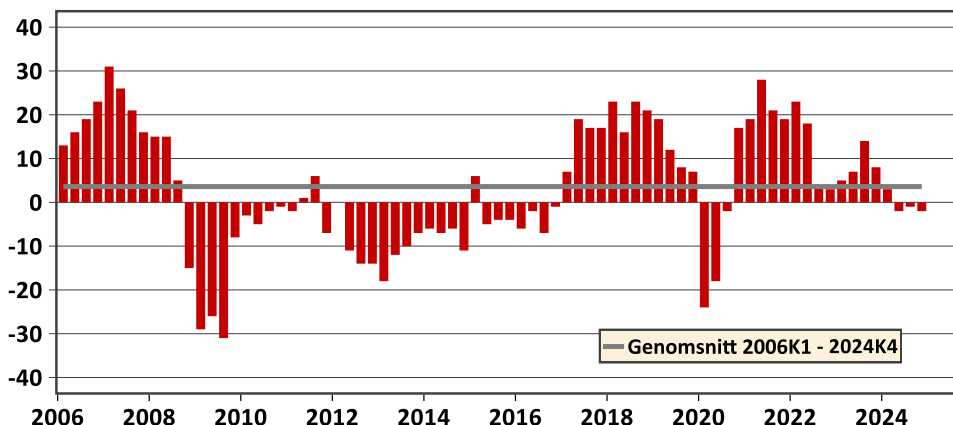
Diagram 4.8 Rörelsemarginalen i tillverkningsindustrin, 2012–2024, procent

Källa: SCB (Företagens ekonomi och Ekonomisk statistik på kvartal) och egna beräkningar.

I KI:s konjunkturbarometer ombeds företagen att själva skatta sin lönsamhet. I diagram 4.9 redovisas nettot mellan de som bedömer lönsamheten som god och de som bedömer den som dålig. Från 2021 till första kvartalet 2024 har omdömena varit positiva och stundtals legat högt över snittet. De senaste mätningarna visar dock på en mer negativ bedömning av lönsamheten.

Diagram 4.9 Lönsamhet inom tillverkningsindustrin, nulägesomdöme, 2006K1–2024K4

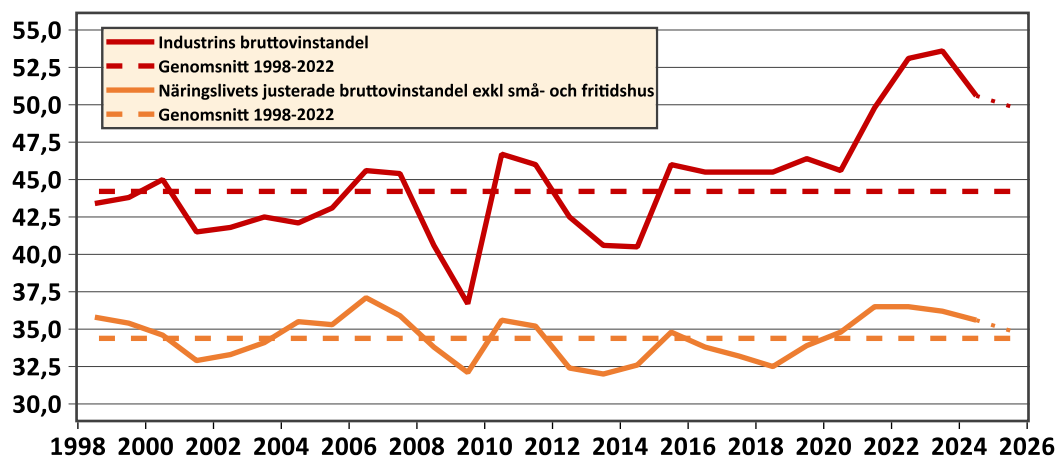

Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond.

Utöver de företagsekonomiska mått som redovisas i föregående diagram så går det även att ta fram makroekonomiska vinst- och lönsamhetsmått från nationalräkenskaperna. Ett sådant mått är vinstandelen. Det förädlingsvärde, dvs. produktionen minus insatsförbrukningen, som skapas i ett företag går antingen till arbetskraftskostnader eller så kallat driftöverskott. Driftöverskottet som andel av förädlingsvärdet kallas för vinstandel och där ingår inte bara vinst utan också räntekostnader samt avskrivningar för att ersätta förslitet kapital, till exempel maskiner och lokaler. Genom att sätta dessa i relation till förädlingsvärdet fås vinstandelen och arbetskostnadsandelen. Om vinstandelen ökar så sker det på bekostnad av arbetskostnadsandelen och tvärtom.

I diagram 4.10 redovisas utvecklingen av bruttovinstandelen i industrin och näringslivet, det vill säga vinstandelen före kostnader för kapitalförslitning. Industrins vinstandel har legat i nivå med det historiska genomsnittet under 2015–2020 men under 2021–2024 har vinstandelen stigit till historiska höga nivåer. Prognosen för 2025 är att vinstandelen minskar något men fortsatt ligger högt över det historiska snittet. Även inom näringslivet har vinstandelen ökat till högre nivåer, om än inte lika höga som för industrin.

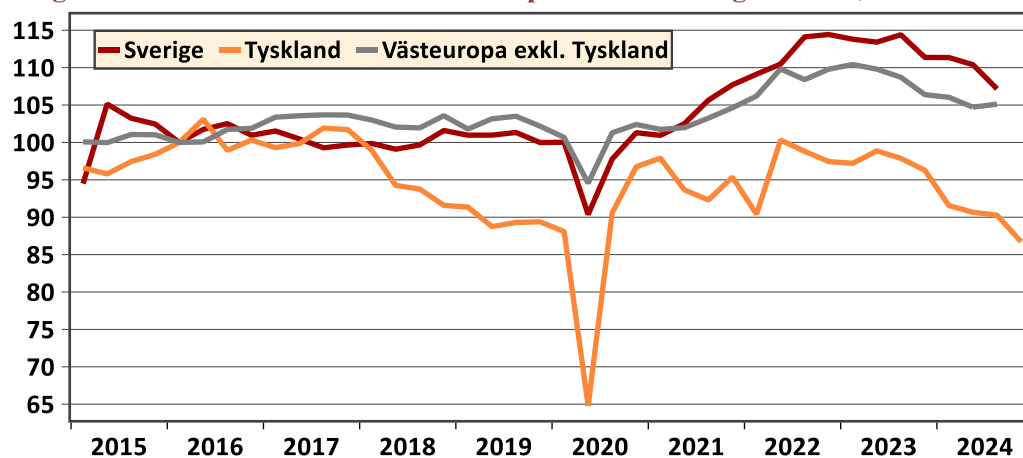
Diagram 4.10 Bruttovinstandel, procent av förädlingsvärdet i industrin och i näringslivet, 1998–2025*

Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond. *Prognos

I diagram 4.11 adderas även tillverkningsindustrins bruttovinstandel i Tyskland och Västeuropa. Före 2018 följdes Sverige, Tyskland och Västeuropa relativt väl åt. Därefter sjönk bruttovinstandelen mer för Tyskland och stördök sedan under pandemin medan fallet för Sverige och Västeuropa inte var lika dramatiskt. Därefter har bruttovinstandelen ökat för samtliga länder men Tysklands vinstandel är på en lägre nivå än före 2016. Sveriges vinstandel ligger på en högre nivå än Västeuropa⁷.

Diagram 4.11 Bruttovinstandel i västeuropeisk tillverkningsindustri, index 2016K1 = 100

Källa: Macrobond, Eurostat, ONS samt egna beräkningar.

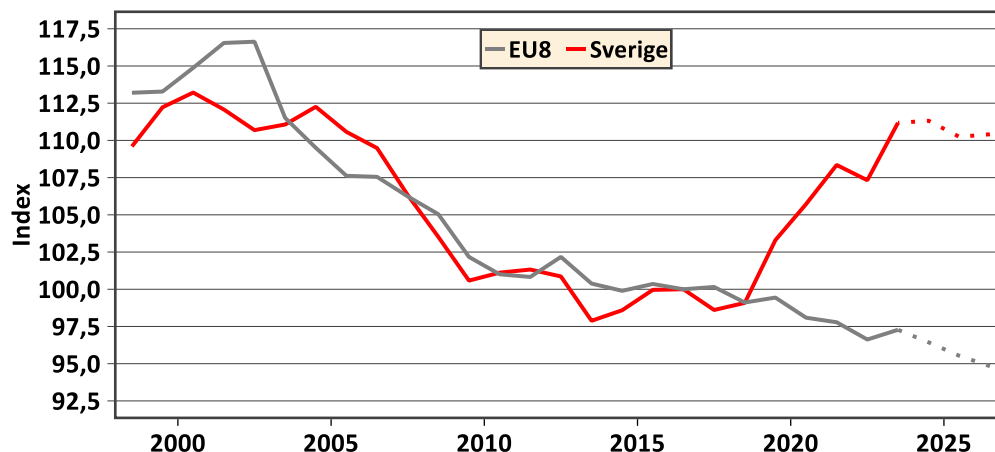
4.6 Sverige tar marknadsandelar

En annan indikator på svensk konkurrenskraft är hur svensk export utvecklas i relation till tillväxten av den svenska exportmarknaden. Om exporten utvecklas snabbare än exportmarknaden kan det tyda på att landet tar exportmarknadsandelar. Ur ett internationellt perspektiv är marknadsandelar ett nollsummespel. Mer utvecklade länder, däribland Sverige, har förlorat marknadsandelar till tillväxtekonomier sedan 1990-talet samtidigt som den globala ekonomin vuxit, men nu tar Sverige marknadsandelar igen vilket är ett tecken på stärkt konkurrenskraft.

⁷ För en mer utförlig beskrivning av vinstandelar i Västeuropa se Facken inom Industrins rapport ”Bruttovinstandelar i västeuropeisk tillverkningsindustri 1998–2024”.

Diagram 4.12 jämför hur exporten har utvecklats i förhållande till hur exportmarknaden har vuxit för Sverige och EU-8⁸. Under 2000-talet har Sverige och EU-8 följt en liknande trend där båda har tappat marknadsandelar. Sedan 2017 har det skett ett trendbrott där EU-8 fortsatt har en fallande utveckling medan Sverige har tagit marknadsandelar. Även om Sverige under 2024 och 2025 inte prognostiseras att ta marknadsandelar som innan, så är gapet till EU8 fortsatt stort och ökar då EU8 prognostiseras att fortsätta tappa marknadsandelar⁹.

Diagram 4.12 Exporttillväxt i förhållande till exportmarknadstillväxt, index 2016=100

Källa: OECD Economic outlook och Macrobond. 2024* och 2025* är prognoser.

4.7 Sammanfattning

En genomgång av ett antal konkurrenskraftsindikatorer visar att svensk industri idag hävdar sig väl jämfört med våra viktigaste konkurrentländer. Konkurrenskraften har stärkts jämfört med Europa under de senaste åren.

Efter en stark och snabb återhämtning efter pandemin har den svenska industriproduktionen fortsatt att öka, och detta i snabbare takt än i Västeuropa och i synnerhet i förhållande till Tyskland. Förädlingsvärdepriserna har ökat snabbare i Sverige än i Tyskland och i Västeuropa. Produktivitetstillväxten har samtidigt också varit högre i Sverige än i Tyskland och i Västeuropa.

Sveriges relativa kostnadsläge gentemot Västeuropa har förbättrats de senaste åren. 2024 uppskattas arbetskraftskostnaden till 515 kr i svensk industri och 541 kr i västeuropeisk industri.

En genomgång av olika indikatorer visar att lönsamheten varit god för Sveriges industriföretag de senaste åren. Industrins bruttovinstandel har sedan 2021 befunnit sig på avsevärt högre nivå än någon gång tidigare under industriavtalsperioden. Industrins lönsamhetsomdöme tyder på en något försämrad lönsamhet de senaste kvartalen.

Den svenska exporten har på senare år växt snabbare än exportmarknaderna, vilket innebär att Sverige tar marknadsandelar och ökar mer än viktiga konkurrentländer.

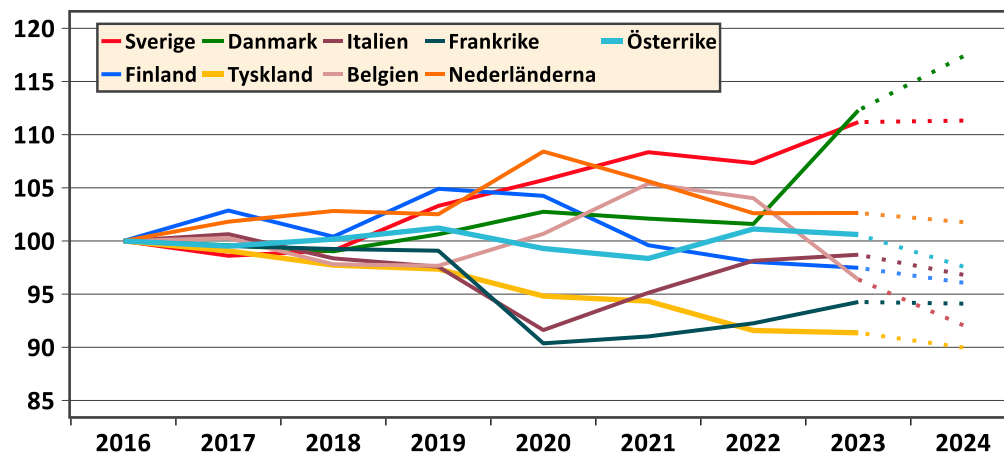
⁸ EU-8 är en indelning som används i Medlingsinstitutets årsrapport för 2021 och här ingår Tyskland, Nederländerna, Belgien, Frankrike, Italien, Finland, Danmark och Österrike med KIX-vikter.

⁹ För mer om marknadsandelar se nästa avsnitt "Fördjupning – Sveriges marknadsandel 2016–2024".

Fördjupning – Sveriges marknadsandel 2016–2024

Ökade marknadsandelar är en indikation på stärkt konkurrenskraft då det betyder att landets produkter blir mer efterfrågade på de globala marknaderna. Under framför allt 00-talet men även en del av 10-talet minskade Sveriges marknadsandelar. Samma utveckling syns i flera andra länder i Västeuropa. Sverige har sedan 2018 snabbt tagit marknadsandelar vilket är ett tydligt trendbrott sett över industriavtalsperioden. Danmark och Nederländerna har också ökat sina marknadsandelar medan Österrike och Italien i stort har bibehållit sina marknadsandelar. Samtidigt har marknadsandelarna i Tyskland, Frankrike, Belgien och Finland fortsatt att minska.

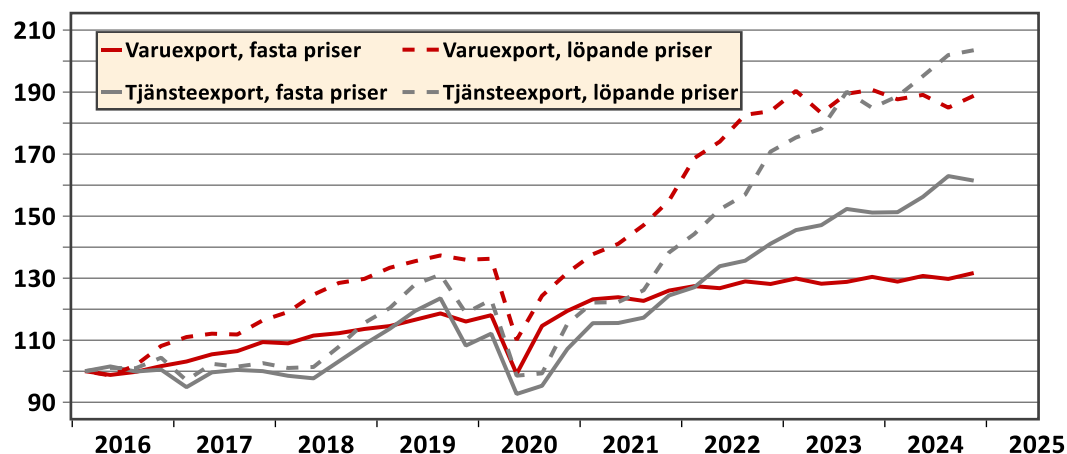
Exporttillväxt i förhållande till exportmarknadstillväxt, index 2016 = 100, 2016–2024*

Källa: OECD och egna beräkningar. *2024 är en prognos.

Uppgången i den svenska marknadsandelen beror sannolikt på en kombination av olika faktorer. Genom att analysera statistiken för varu- och tjänsteexport är det möjligt att se inom vilka varugrupper och tjänsteslag som svensk export har ökat i den största utsträckningen. Diagrammet nedan visar utvecklingen av varu- samt tjänsteexporten sedan 2016¹⁰. I både löpande och fasta priser har tjänsteexporten växt i en snabbare takt än varuexporten. Skillnaden är mindre i löpande priser, än i fasta, då varuexportpriserna ökat snabbare än tjänsteproducentpriserna. I fasta priser har varuexporten ökat med 31 procent sedan 2016 medan tjänsteexporten har ökat med 61 procent.

Varu- och tjänsteexport, löpande och fasta priser, index 2016K1 = 100, 2016K1–2024K4

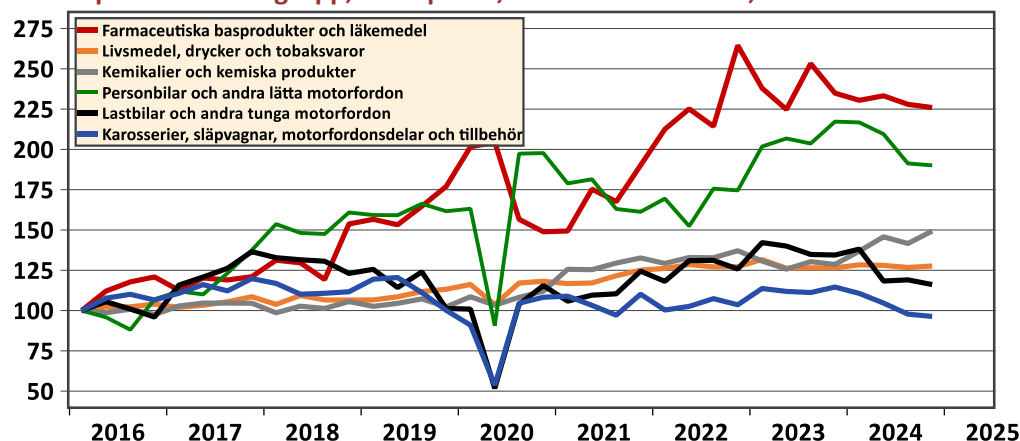

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB) och egna beräkningar.

¹⁰ 2016 utgjorde varuexporten 72 procent och tjänsteexporten 28 procent av den totala exporten. 2024 var 68 procent av den totala exporten varuexport och 32 procent var tjänsteexport.

I diagrammen visas den kvartalsvisa utvecklingen av svensk varuexport i ett urval av varugrupper. Värdet av varuexporten mäts i fasta priser vilket betyder att förändringar kan tolkas som *förändringar av volymen* varor. Exporten av läkemedel och personbilar har ökat i en mycket snabb takt sedan 2016 (126 procent respektive 90 procent). Även exporten av kemiska produkter, livsmedel och lastbilar har ökat i en relativt snabb takt. Däremot har exporten av bildelar och tillbehör inte ökat över huvud taget.

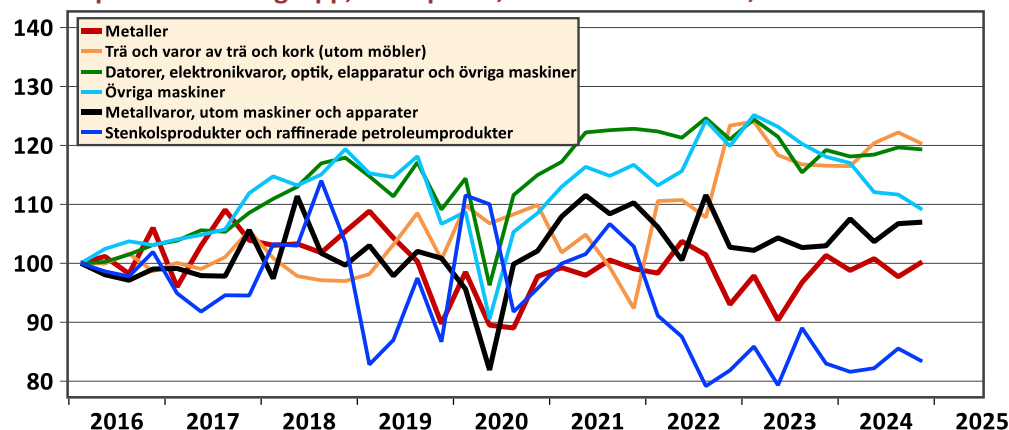
Varuexport efter varugrupp, fasta priser, index 2016K1 = 100, 2016K1–2024K4

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB).

Exporten av maskiner, trävaror samt elektrovaror har ökat sedan 2016 medan exporten av metallvaror och metaller inte ökat i någon större utsträckning. Exporten av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter har varierat mycket över tidsperioden men de senaste två åren visar på en minskad export inom varugruppen sett över hela tidsperioden.

Varuexport efter varugrupp, fasta priser, index 2016K1 = 100, 2016K1–2024K4

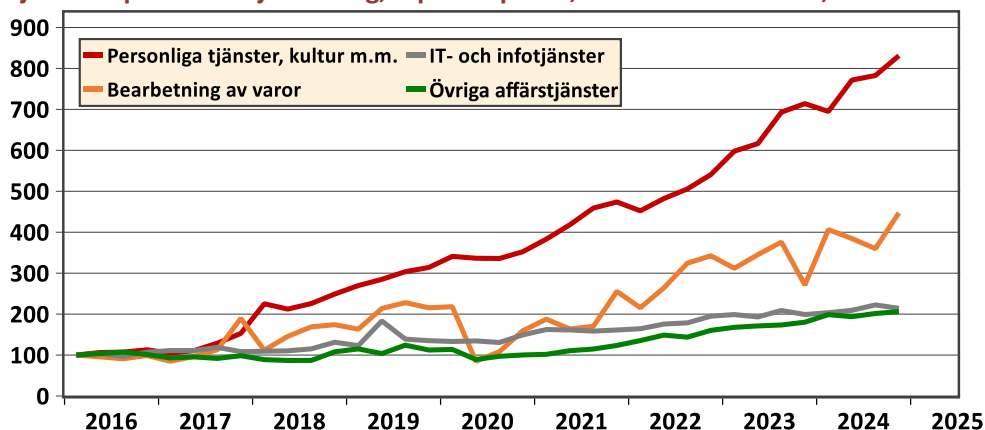

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB).

Sammanlagt visar varuexportstatistiken att exporten av läkemedel och personbilar har varit de varugrupper inom varuexporten som har ökat mest sedan 2016. Detta kan betyda att svenska företag inom dessa branscher har varit särskilt skickliga på att öka sina marknadsandelar på de globala marknaderna vilket i sin tur kan ha bidragit till att öka den svenska marknadsandelen. Sett till förädlingsvärde är branscherna bland de största inom svensk industri vilket också innebär att en kraftigt ökning av exporten inom varugrupperna får relativt stor påverkan totalt sett.

I diagrammen visas den kvartalsvisa utvecklingen av svensk tjänsteexport i de olika tjänsteslagen mätt i löpande priser¹¹. Personliga tjänster, kultur med mera¹² har ökat mest, med drygt 700 procent sedan 2016. Därefter har tjänsteslaget bearbetning av varor ökat i nästsnabbast takt. IT- och infotjänster samt övriga affärstjänster har ökat med drygt 100 procent över tidsperioden.

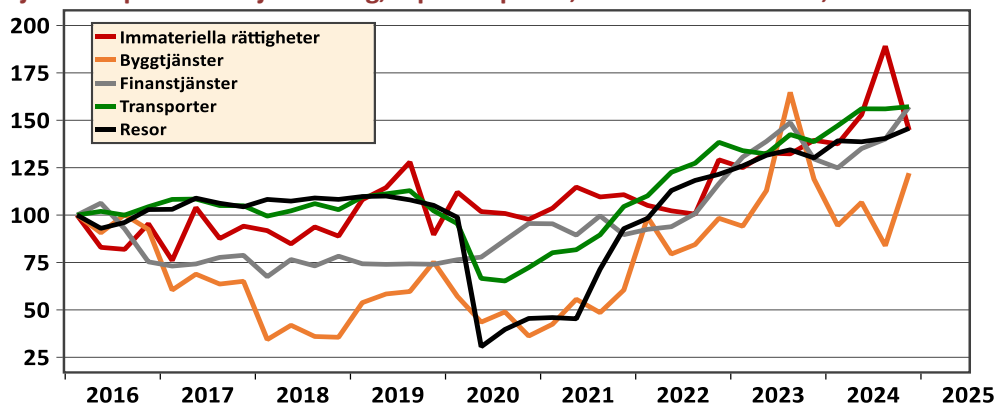
Tjänsteexport efter tjänsteslag, löpande priser, index 2016K1 = 100, 2016K1–2024K4

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB).

Exporten av byggtjänster har minskat sedan 2016 även om det finns stora skillnader mellan kvartalen. Transporter och finanstjänster har ökat med drygt 57 procent. Samtidigt har exporten av resor ökat med ungefär 45 procent medan immateriella rättigheter har växt med drygt 40 procent.

Tjänsteexport efter tjänsteslag, löpande priser, index 2016K1 = 100, 2016K1–2024K4

Källa: Statistiska centralbyrån (SCB).

Sammantaget visar tjänsteexportstatistiken att exporten av personliga tjänster, kultur med mera samt bearbetning av varor har ökat mest sedan 2016. IT- och infotjänster samt övriga affärstjänster har ökat i långsammare takt än dessa men tjänsteslagen är samtidigt de två största kategorierna inom tjänsteexporten. Orsaken till de ökande marknadsandelarna inom tjänsteexporten finns sannolikt inom dessa fyra tjänsteslag. Undantaget personliga tjänster, kultur med mera har övriga tjänsteslag en koppling till exporten av varor.

¹¹ Statistiken för tjänsteslagen inom tjänsteexporten är endast tillgänglig i löpande priser.

¹² Uppgången i tjänsteslaget kan ha flera förklaringar. En möjlig delorsak till den kraftiga ökningen i kategorin kan vara Spotifys linjära tillväxt i betalande prenumeranter sedan 2016. Företaget hade 30 miljoner prenumeranter det första kvartalet 2016 och det fjärde kvartalet 2024 uppgick antalet prenumeranter till 263 miljoner, vilket är en ökning med 776 procent. Under tidsperioden har också den svenska dataspelbranschen växt i en mycket snabb takt. Enligt Dataspelbranschen utgjorde svenskutvecklade dataspel fyra procent av tjänsteexporten 2021.

Fördjupning – Storföretagsrapport kvartal 4 2024

Sammanfattning

Den ekonomiska utvecklingen hos de stora industriföretagen¹³ har varit positiv men skiljer sig åt mellan olika företag och industribranscher. Den övergripande slutsatsen är att de stora industriföretagen trotsar det tuffa marknadsläget och en orolig omvärld. Den sammanlagda årsomsättningen för de 20 företag som ingår i undersökningen ökar men ökningstakten har minskat det senaste året. Det sammanlagda rörelseresultatet har också haft en positiv trend och ökat mer det senaste året. Företagens rörelsemarginal ligger stabilt på tvåsiffriga tal.

Utsikterna framöver går lite isär baserat på analyser av vd:arnas utlåtanden i företagens bokslutskommunikéer för det fjärde kvartalet 2024. Majoriteten av vd:arna är dock försiktigt optimistiska. Företag som Astra Zeneca, Boliden, SAAB och Volvo sticker ut på uppåtsidan medan det också finns företag som Husqvarna som har det tuffare.

Utgångspunkter för analysen

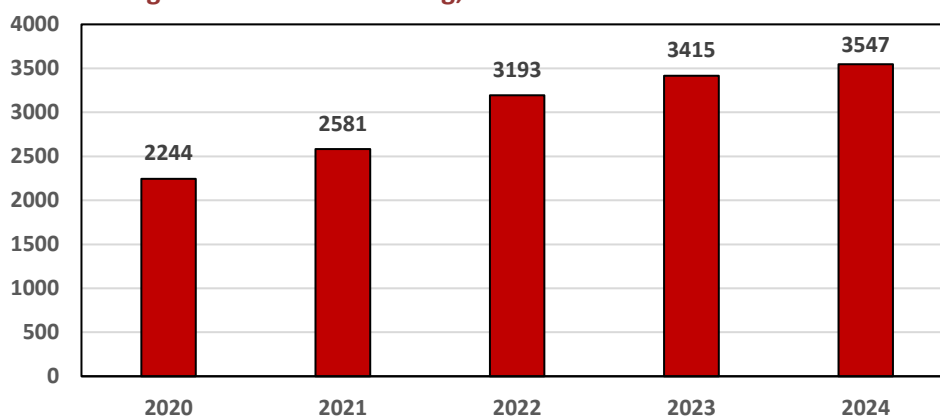
Syftet med analysen är att försöka fånga stora industriföretagens samlade utveckling över tid. Analysen utgår ifrån företagens sammanlagda omsättning, sammanlagda rörelseresultat och rörelsemarginal på medellång och kort sikt. En fördjupning görs eftersom de stora industriföretagen spelar stor roll för den ekonomiska utvecklingen i Sverige. I det lite längre perspektivet har företagen haft draghjälp av en gynnsam valutakurs. Det senaste året har dock den svenska valutan stärkts något.

Ekonomisk utveckling hos de stora industriföretagen 2020–2024

De 20 industriföretagens omsättning har utvecklats starkt men har saktat in

Den sammanlagda årsomsättningen har ökat de senaste fyra åren men saktar in. Bäst procentuell utveckling under perioden har Astra Zeneca i läkemedelsindustrin följt av SSAB inom stål- och metallsektorn. En svagare utveckling har exempelvis Ericsson inom IT- och telekom och Husqvarna inom verkstadsindustrin haft under perioden.

Årsomsättning 20 stora industriföretag, MDSEK

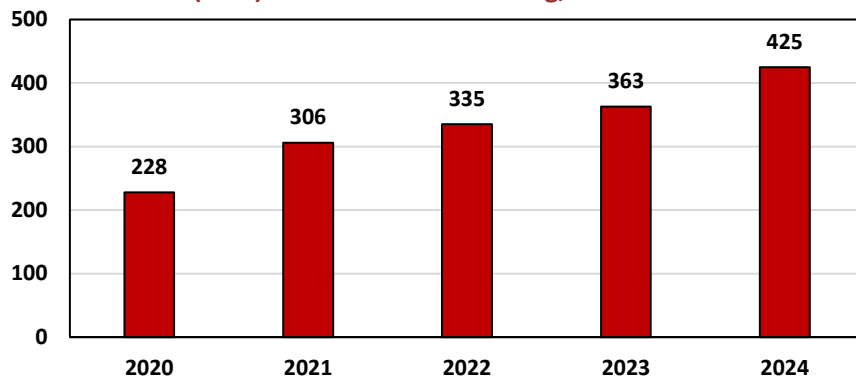
Källa: Bolagens kvartalsrapporter och egna beräkningar.

¹³ Analysen bygger på bokslutsrapporter från Sveriges 20 största industriföretag ABB, Alfa Laval, Astra Zeneca, Atlas Copco, Assa Abloy, Autoliv, Billerud, Boliden, Electrolux, Epiroc, Ericsson, Essity, Husqvarna, SAAB, Sandvik, SKF, SSAB, Trelleborg, Volvo Cars och Volvo Group. I analysen ingår inte Scania eftersom bokslutet inte redovisats när denna analys gjorts. Tre företag redovisar i dollar som omräknats med hjälp av Riksbankens historiska data. Utgångspunkten är verksamheternas omsättning från Sverige och i andra länder. Ägandet av bolagen är övervägande svenskt men också bolag med huvudkontor i andra länder ingår i analysen.

De 20 industriföretagens rörelseresultat är stabilt och sticker i väg

Det sammanlagda rörelseresultatet har ökat under de fyra åren och sticker i väg positivt det senaste året. Anmärkningsvärt är förbättringen det senaste året sker trots ett osäkert omvärldsläge och tuffa ekonomiska tider.

Rörelseresultat (EBIT) 20 stora industriföretag, MDSEK

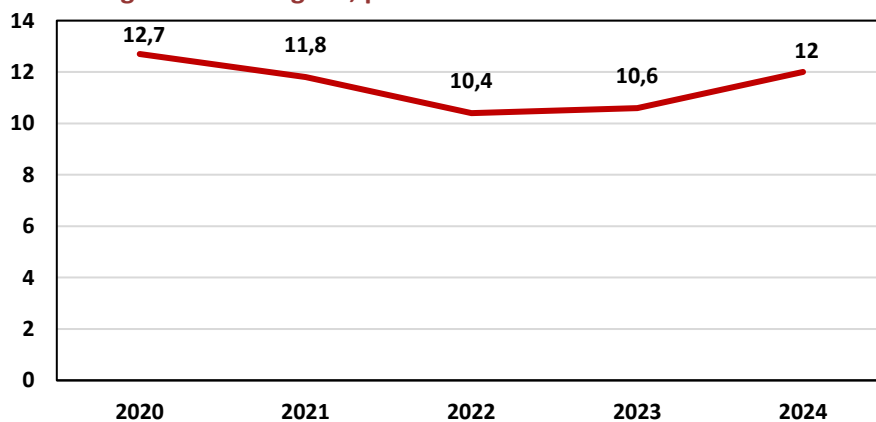

Källa: Bolagens kvartalsrapporter och egna beräkningar.

De 20 industriföretagens sammanlagda rörelsemarginal är stabil på uppåtgående

Den sammanlagda rörelsemarginalen, som beräknas genom att dividera den sammanlagda omsättningen med det sammanlagda rörelseresultatet, har under perioden hållit sig stabil på tvåsiffriga tal. Det senaste året ökade den sammanlagda med drygt en procentenhet jämfört med föregående år.

Sammanlagd rörelsemarginal, procent

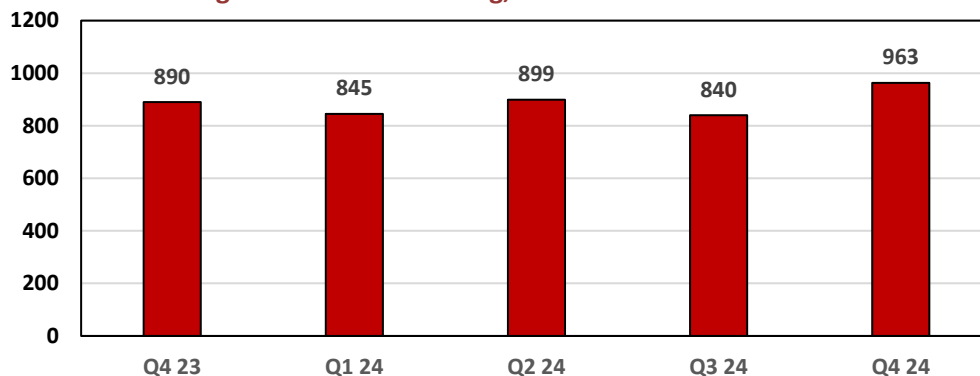
Källa: Bolagens kvartalsrapporter och egna beräkningar.

Ekonomisk utveckling hos de stora industriföretagen senaste året

De 20 industriföretagens ökar sin omsättning under det fjärde kvartalet 2024

Den kortsiktiga trenden är positiv. 18 av 20 företag har ökat sin omsättning jämfört med föregående kvartal. Eftersom omsättningen på kvartalsnivå varierar är det också intressant att titta på jämförelsen mellan kvartal fyra under 2024 och kvartal fyra under 2023. Där är det 16 av 20 företag som ökat sin omsättning. Astra Zeneca har bäst tillväxt, under kvartal fyra 2024 jämfört med samma kvartal föregående år, med 36 procent, följt av SAAB på 30 procent samt ABB och Boliden på 23 procent.

Kvartalsomsättning 20 stora industribolag, MDSEK

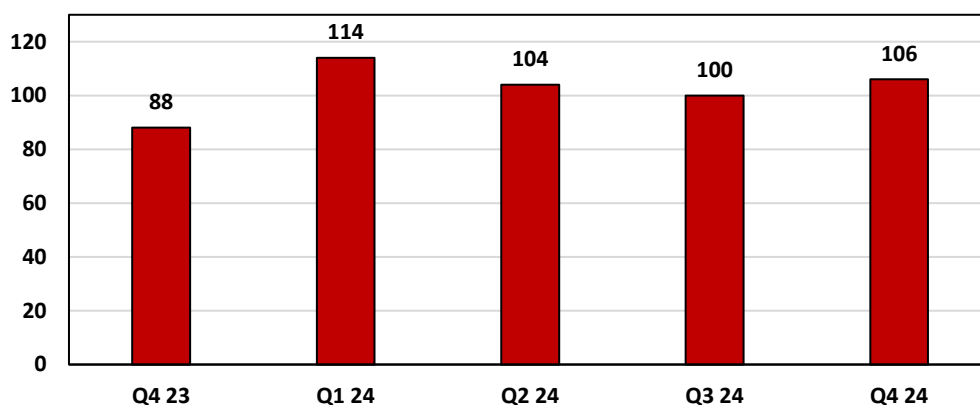

Källa: Bolagens kvartalsrapporter och egna beräkningar.

De 20 industrieföretagens rörelseresultat ökar också under det fjärde kvartalet

Rörelseresultaten förbättras också. Där har 14 av 20 företag förbättrat sina rörelseresultat jämfört med föregående kvartal. En jämförelse mellan kvartal fyra 2023 och kvartal fyra 2024 visar att även där är det 14 av 20 företag som ökar sin omsättning jämfört med samma period föregående år. Ett av företagen, Husqvarna, redovisar ett negativt resultat under det fjärde kvartalet.

Rörelseresultat (EBIT) 20 stora industribolag, MDSEK

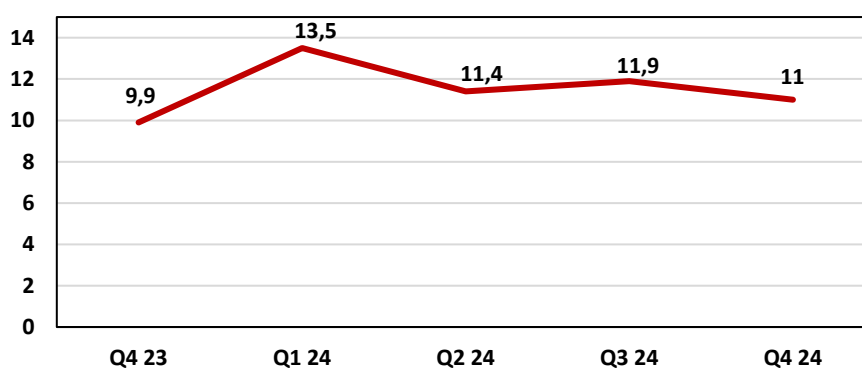

Källa: Bolagens kvartalsrapporter och egna beräkningar.

De 20 industrieföretagens rörelsemarginal har stigit under fjärde kvartalet

En jämförelse av de fem senaste kvartalen visar att den sammanlagda rörelsemarginalen håller sig kring tvåsiffriga tal. Jämförelsen visar också en positiv utveckling under kvartal fyra 2024 jämfört med motsvarande kvartal året innan.

Sammanlagd rörelsemarginal, procent

Källa: Bolagens kvartalsrapporter och egna beräkningar.

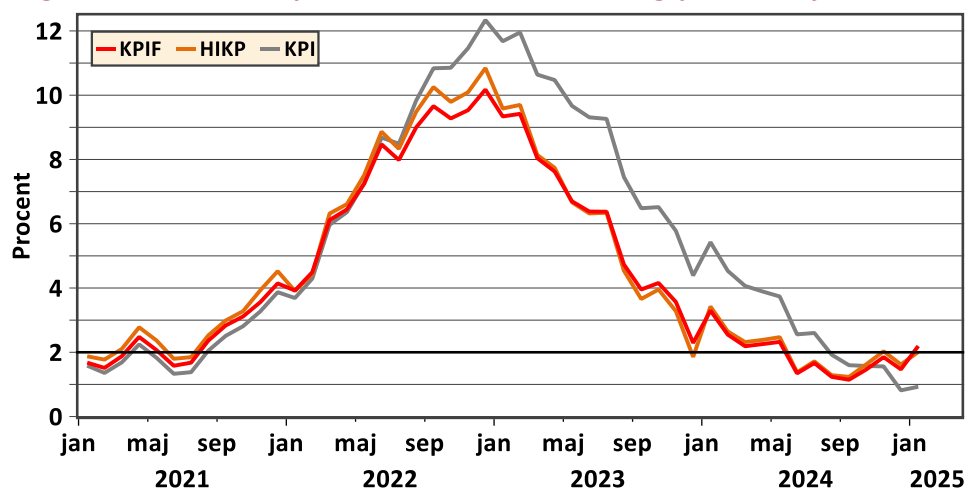
5. Inflation och räntor

Kapitel 5 behandlar utvecklingen av priser och räntor.

5.1 Inflationstakten runt målet men högre i början av 2025

Inflationen mätt med konsumentprisindex (KPI) var 0,9 procent i januari. Mätt exklusive förändringar i hushållens boräntor (KPIF) var den 2,2 procent. Enligt Snabb-KPI var inflationen 1,3 procent i februari. Motsvarande för KPIF var 2,9 procent. En möjlig förklaring till uppgången i februari är höjda energi- och matpriser. KPIF är Riksbankens målvariabel och den har legat inom intervallet 1 till 3 procent de senaste 12 månaderna.

Diagram 5.1 Konsumentpriser, 12-månadersförändring, jan 2021 – jan 2025

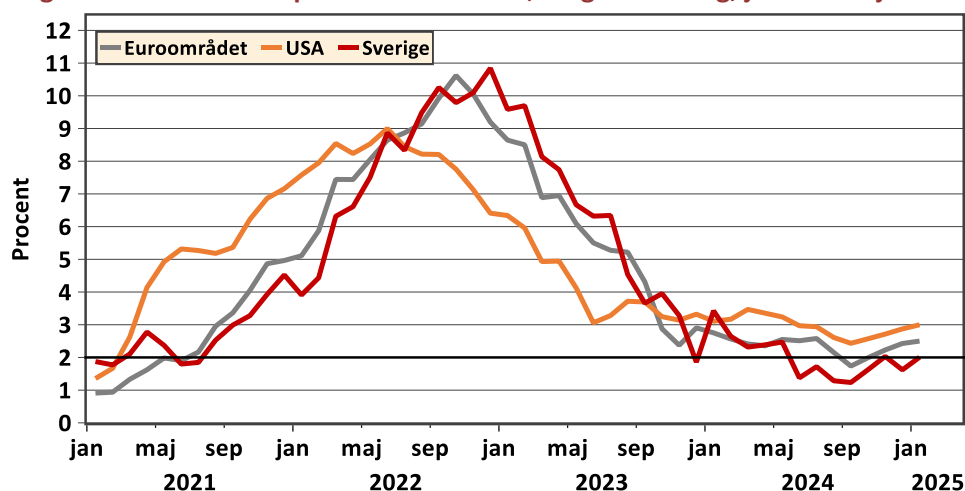

Källa: SCB och Macrobond

Internationell inflation

Inflationen i Sverige och euroområdet har utvecklats på ett liknande sätt och rör sig runt 2-procentmålet. Inflationen i USA har ökat de senaste månaderna och är nu uppe på 3 procent.

Diagram 5.2 Konsumentpriser i olika länder, årlig förändring, jan 2021 – jan 2025

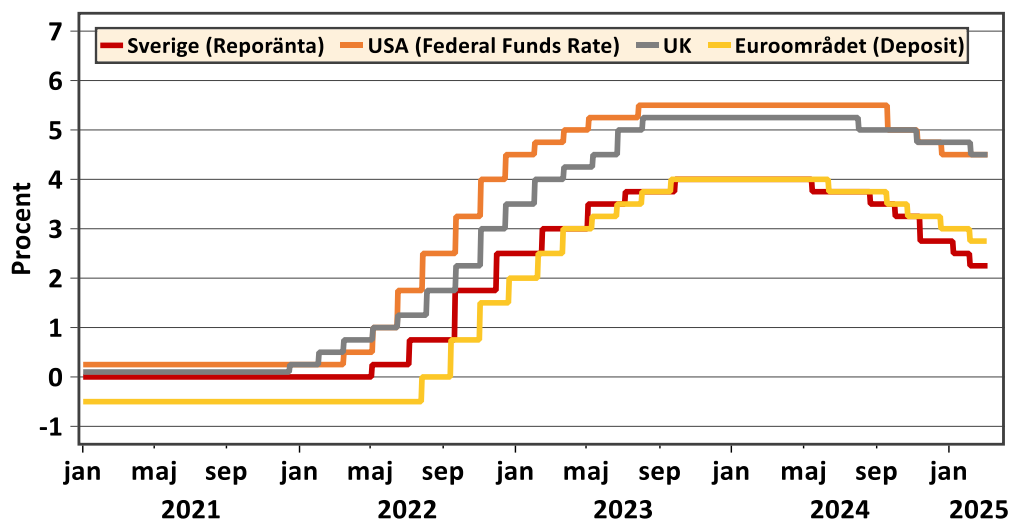

Källa: Eurostat, BLS, SCB och Macrobond

5.2 Räntor och penningpolitik

Riksbanken och ECB har signalerat att den mest sannolika utvecklingen är att räntesänkingsperioden är över och räntorna kommer att ligga kvar på samma nivå under fram till och med sommaren.

Diagram 5.3 Centralbankers styrräntor, jan 2017 – mar 2025

Källa: Sveriges Riksbank, Federal Reserve, Bank of England, ECB och Macrobond

Högre inflation än önskat i USA talar för räntehöjningar där, å andra sidan förväntas USA:s ekonomi krympa under första kvartalet 2025 vilket talar för räntesänkningar. Osäkerheterna kring tariffer, skattesänkningar, arbetslöshet och statsskuld är mycket stora. FED har uttalat sig i riktningen att de låter räntan ligga stilla men marknaden förväntar sig ytterligare sänkningar under året, ned till 3,75.

5.3 Prognoser

Både KI och Riksbanken bedömer att KPIF-inflationen i genomsnitt kommer att ligga under målet 2025 och i linje med målet 2026 samt 2027.

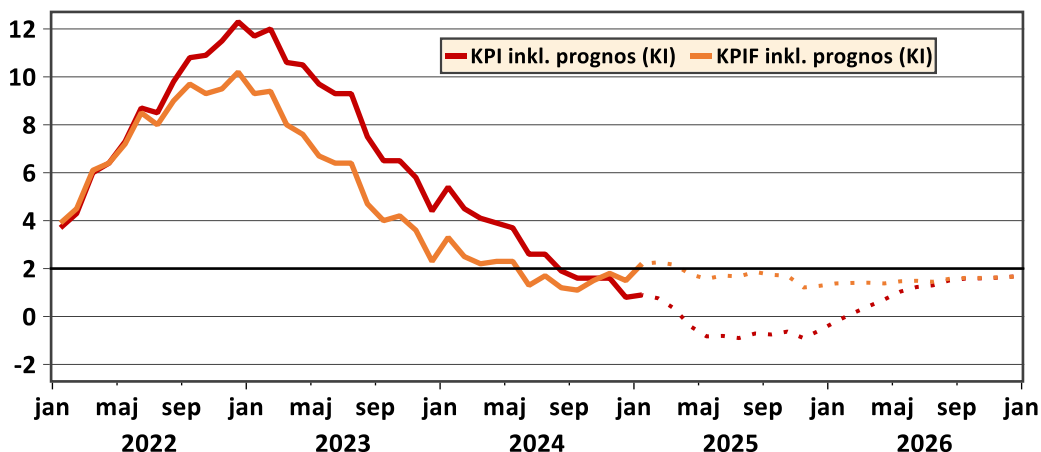
Tabell 5.1 Inflationsprognoser, årlig procentuell förändring

	2024	2025	2026	2027
Konjunkturinstitutet (dec 2024)				
KPI	2,9	-0,4	1,0	2,4
KPIF	1,9	1,7	1,5	2,0
Riksbanken (dec 2024)				
KPI	2,9	0,6	1,8	2,0
KPIF	1,9	2,0	1,9	2,0

Källa: Konjunkturinstitutet och Sveriges Riksbank

Prognoserna för KPI år 2025 skiljer sig mycket åt, delvis på grund av olika bild på energiprisutvecklingen men framför allt olika bild av när och hur mycket räntan sänks. KI bedömer att KPI-inflationen kommer vara under noll 9 av 12 månader 2025, se diagram 5.5.

Diagram 5.5 Konjunkturinstitutets inflationsprognoser, årlig procentuell förändring

Källa: Konjunkturinstitutet, Riksbanken och Macrobond.

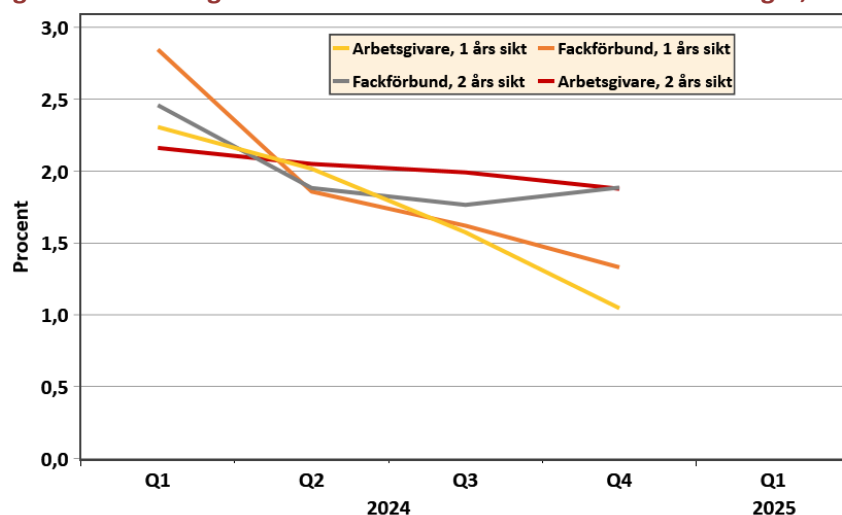
Utvecklingen under de senaste månaderna talar för att KI kommer att skriva upp sin prognos vid i sin nästa prognos.

Inflationsförväntningar

Konsumenter, företag och andra ekonomiska aktörers förväntningar på den framtida inflationen har stor betydelse för hur inflationen faktiskt utvecklas. Mätningar av inflationsförväntningar görs uppdelat på olika mått, tidshorisonter och aktörer. Det är framför allt inflationsförväntningarna på längre sikt som anses vara ett viktigt mått på tilltron till Riksbankens förmåga att nå inflationsmålet. Med tilltro till att Riksbanken når sitt mål så kan pris- och lönespiraler undvikas.

Arbetsgivares och fackförbunds långsiktiga 5-årigainflationsförväntningar är i linje med målet, vilket de har varit under hela inflationsuppgången. Fackförbunds och arbetsgivares 1-åriga förväntningar skiljer sig något åt, 1,3 respektive 1,1 vid den senaste mätningen.

Diagram 5.6 Arbetsgivares och fackförbunds Inflationsförväntningar, KPIF

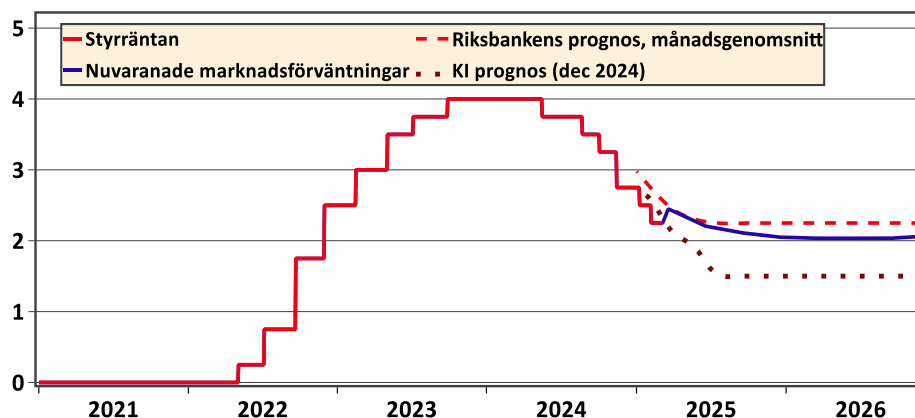

Källa: Kantar Prospera och Macrobond

Styrränteprognoser

Riksbanken har sänkt något snabbare än sin prognos i december men tror sig nu ligga kvar på nuvarande ränta under resten av 2025 samt 2026. Marknaden tror på ytterligare en sänkning någon gång under 2025, ned till 2,0 procent. KI:s decemberprognos var lägre men lär justeras upp vid nästa prognostillfälle i slutet av mars.

Diagram 5.7 Styrränteprognoser

Källa: Riksbanken, Konjunkturinstitutet, Nasdaq OMX och Macrobond.

5.5 Sammanfattning

Inflationen i Sverige och Europa rör sig runt målet. USA kan komma att få problem att hålla inflationen under 3 procent.

Både Konjunkturinstitutet och Riksbanken bedömde i december att KPIF-inflationen kommer att vara i genomsnitt i linje med målet 2025–2027.

Deras prognoser för KPI 2025 skiljer sig kraftigt åt, delvis på grund av olika bild på energiprisutvecklingen men framför allt när och hur mycket räntan sänks. KI bedömde i december att helårsgenomsnittet blir negativt, -0,4 procent. KI:s prognos för 2026 är 1,0 procent samt för 2027 2,4 procent.

De långsiktiga inflationsförväntningarna hos arbetsmarknadens parter är i linje med Riksbankens inflationsmål.

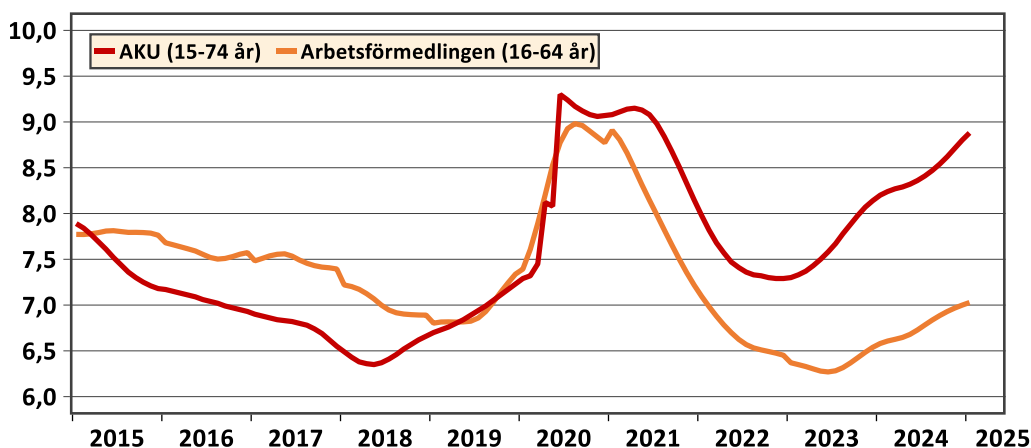
6. Sysselsättning och arbetslöshet

I detta kapitel analyseras utvecklingen av sysselsättning och arbetslöshet, både totalt i hela ekonomin och i industrin.

6.1 Arbetslösheten

De senaste två åren har arbetsmarknaden präglats av tydlig försvagning. Den trendmässiga arbetslösheten enligt AKU uppgår i januari 2025 till 8,9 procent. Som andra bedömare har påpekat bör dock detta enskilda utfall tolkas med mycket stor försiktighet då förändringen från december 2024 var orimligt stor. Orensat var arbetslösheten enligt AKU 10,4 procent i januari.

Diagram 6.1 Arbetslöshet enligt AKU respektive Arbetsförmedlingen

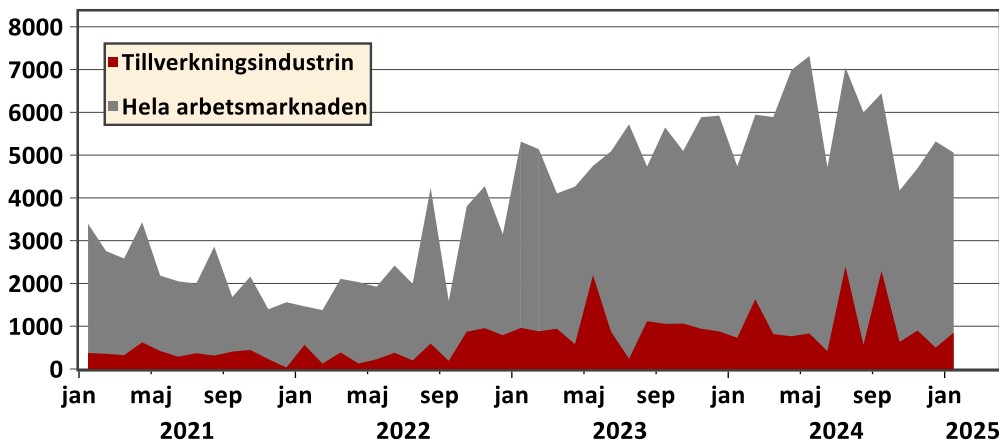

Källa: SCB, Arbetsförmedlingen och Macrobond

Enligt KI kommer arbetslösheten att stabiliseras på 8,5 procent under början av 2025 för att sedan sjunka gradvis. Enligt Arbetsförmedlingens mått, som bygger på antalet personer som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen, har arbetslösheten stigit med en halv procentenhet det senaste året.

Antal varsel på arbetsmarknaden har minskat något de senaste månaderna efter att ha ökat under 2023 och 2024. Efter att antalet säsongsrensade varsel legat nära rekordlåga 1 500 per månad i januari 2022 har antalet därefter stigit för att nå 5 700 per månad under 2024. Detta är i linje med tidigare relativt milda konjunkturedgångar i början av 2000-talet och runt 2012. Dock är det markant lägre än nivåerna som nåddes vid 1990-talskrisen, vid finanskrisen 2008 och vid pandemiutbrottet. I tillverkningsindustrin var antalet varsel under 2024 ungefär 1 000 per månad.

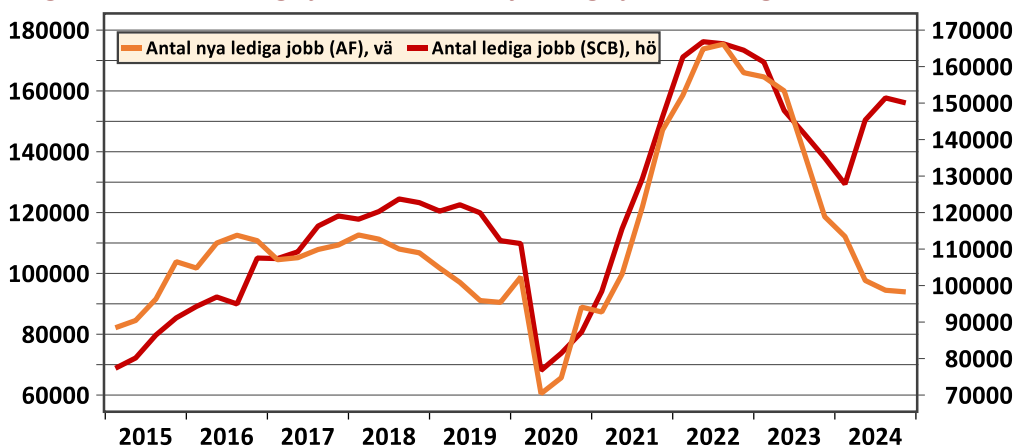
Diagram 6.2 Antalet varsel per månad, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Arbetsförmedlingen via Macrobond

När många arbetsgivare behövde återanställa samtidigt efter pandemin skedde en kraftig uppgång på antalet lediga jobb. Därefter har antalet sjunkit men ligger fortfarande på mycket höga nivåer ur ett historiskt perspektiv. Under 2024 sågs en ökning i antalet lediga jobb, till ungefär 150 000. Då vissa jobb kan ligga kvar en längre tid skapar det en viss osäkerhet i måttet antalet lediga jobb. Nedgången i antalet lediga jobb syns tydligare när vi tittar på nya lediga jobb som kommit in hos Arbetsförmedlingen (AF). Antalet nya lediga jobb har sjunkit sedan mitten av 2023. En stabilisering ser dock ut att ha skett under det andra halvåret 2024.

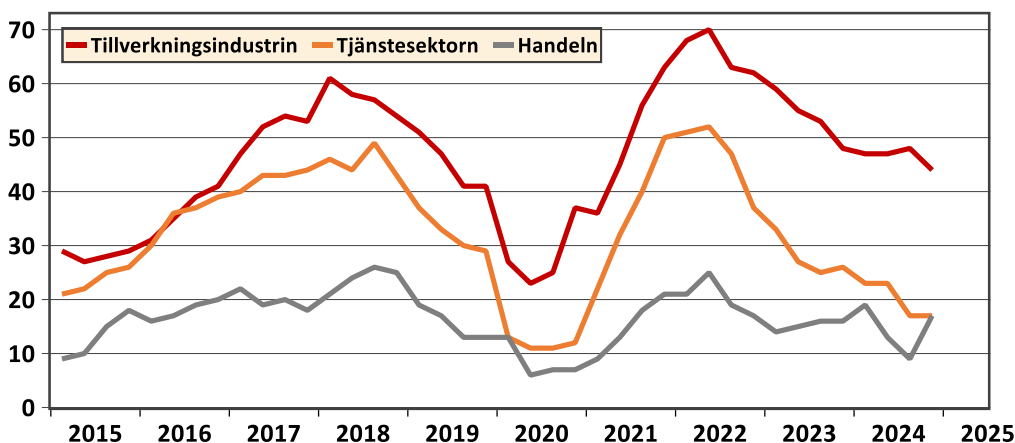
Diagram 6.3 Antal lediga jobb och antal nya lediga jobb, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: SCB, Arbetsförmedlingen och Macrobond.

Andelen arbetsgivare som uppger brist på arbetskraft har sjunkit i takt med den övriga avmattningen på arbetsmarknaden. En stor andel arbetsgivare upplever däremot fortfarande svårighet att rekrytera. Tillverkningsindustrin står ut med ungefär 45 procent av arbetsgivarna som uppger brist på arbetskraft.

Diagram 6.4 Brist på arbetskraft, andel ja-svar, kvartalsvis, säsongsrensat

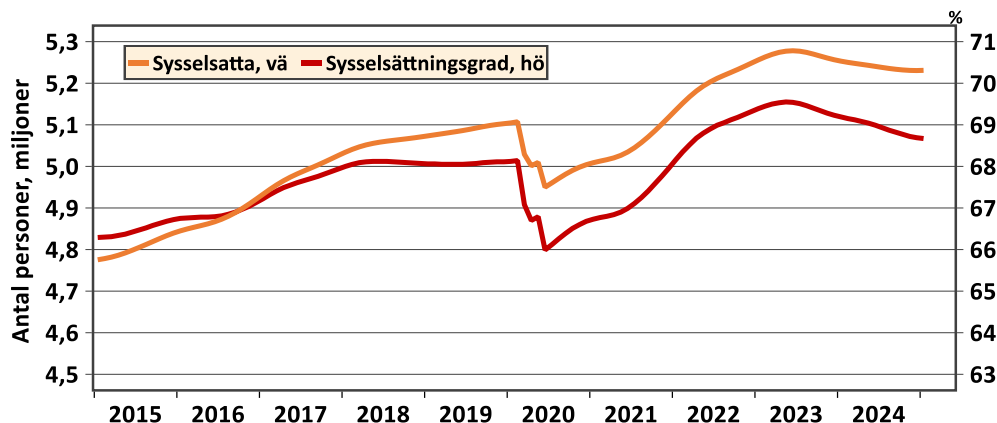

Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond

6.2 Sysselsättning

Trots den tydliga nedgången i arbetslöshet det senaste året är svensk sysselsättning fortfarande hög. Sysselsättningsgraden har sjunkit något från de mycket höga nivåerna i början av 2023 men inte lika dramatiskt som arbetslösheten. Under 2024 sjönk sysselsättningen med 0,5 procent. Sammantaget har nedgången varit mild sett till sysselsättningen på hela arbetsmarknaden.

Diagram 6.5 Antalet sysselsatta i tusental personer samt sysselsättningsgrad i procent av befolkningen, 15–74 år, säsongrensat

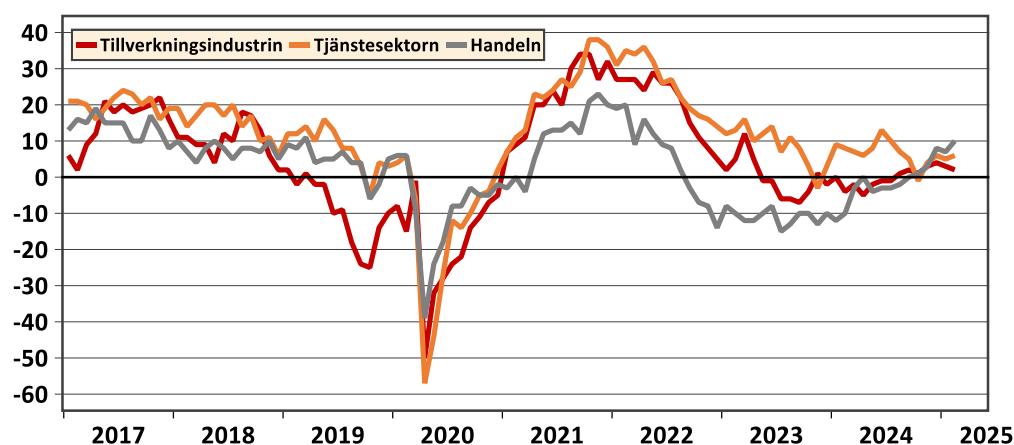
Källa: SCB och Macrobond

KI bedömer att den procentuella förändringen av sysselsättningen kommer att vara i princip oförändrad under 2025. KI prognostiserar en uppgång med 0,1 procent.

6.3 Företagens anställningsplaner vänder uppåt

Det senaste halvåret har både tillverkningsindustrin och handeln haft en positiv trend i företagens anställningsplaner. Sedan oktober 2024 är nettotalen positiva vilket betyder att fler företag vill öka sin personalstyrka än minska densamma. Tjänstesektorn har legat på positiva nivåer under det senaste året, undantaget oktober 2024.

Diagram 6.6 Företagens anställningsplaner, nettotal, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet

6.4 Sammanfattning

Efter den starka återhämtningen på arbetsmarknaden efter pandemin har vi nu genomgått en period av tydlig försvagning på arbetsmarknaden. Många indikatorer visar en avmattande trend, särskilt den officiella arbetslöshetsstatistiken.

Sysselsättningen har däremot hållit sig relativt stark genom den nuvarande nedgången. Vissa indikatorer har på sistone börjat förstärkas vilket antyder att arbetsmarknaden är på eller nära botten i den nuvarande cykeln. Det är en bild som delas av KI i sina prognoser. Om så är fallet så har nedgången varit relativt mild och svensk arbetsmarknad står starkt rustad inför ökad efterfrågan.

Genom nedgången hittills ser vi att många företag fortfarande har ett stort behov av arbetskraft – särskilt inom vissa sektorer. Antalet anställda inom tillverkningsindustrin har legat på stabilt höga nivåer och en stor andel arbetsgivare uppger brist på arbetskraft.

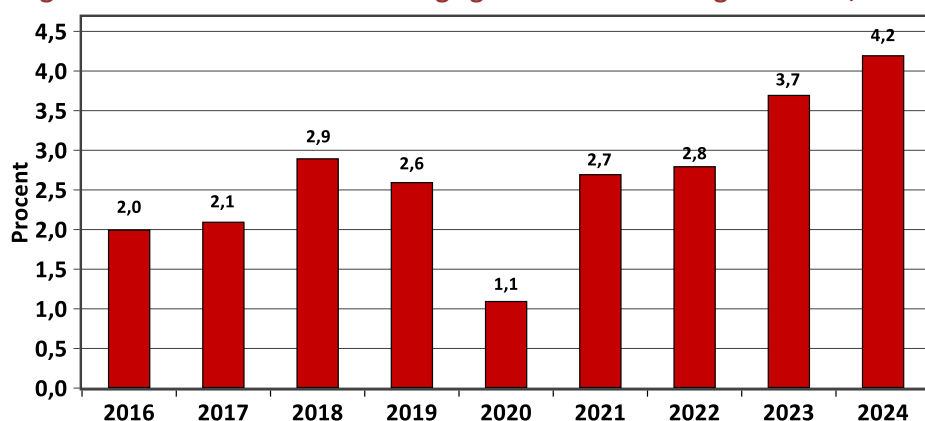
7. Löner

I kapitlet beskrivs löneutvecklingen inom industrin. Nominella och reala förändringar redovisas. Blicken vänds även utomlands för en jämförelse av löneutvecklingen i Sverige med utvecklingen i Västeuropa.

7.1 Industrins löneutveckling

Avtalsrörelsen 2023 resulterade i ett tvåårigt avtal med löneökningar i början av varje avtalsår med ett totalt avtalsvärde på 7,4 procent (4,1 i april 2023 och 3,3 i april 2024). Diagram 7.1 visar utfallet av löneutvecklingen¹⁴ i svensk industri för åren 2016–2023 samt prognos för 2024 enligt konjunkturlönestatistiken. 2023 blev löneökningstakten i svensk industri 3,7 procent och enligt Konjunkturinstitutets (KI) prognos stiger ökningstakten till 4,2 procent 2024.

Diagram 7.1 Nominell löneutveckling i gruv- och tillverkningsindustrin, 2016–2024*

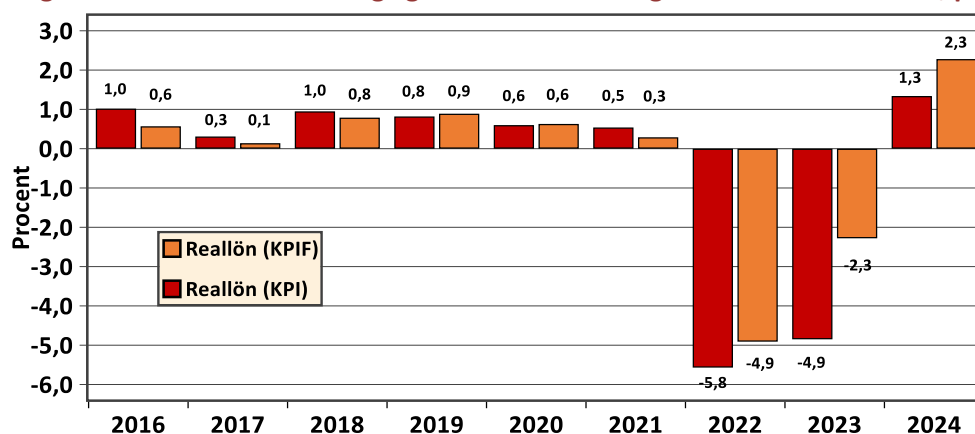

Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond. *2024 är en prognos.

7.2 Reallöneökning 2024

Under 2024 väntas reallönerna (nominell lön minus inflation) ha stigit oavsett om KPI eller KPIF används som inflationsmått. Inflationen mätt med KPI påverkas mycket när stora ränteförändringar sker. Om KPIF används vid beräkning av reallönen erhålls reallönen med fast ränta.

Diagram 7.2 Reallöneutveckling i gruv- och tillverkningsindustrin 2016–2024*, procent

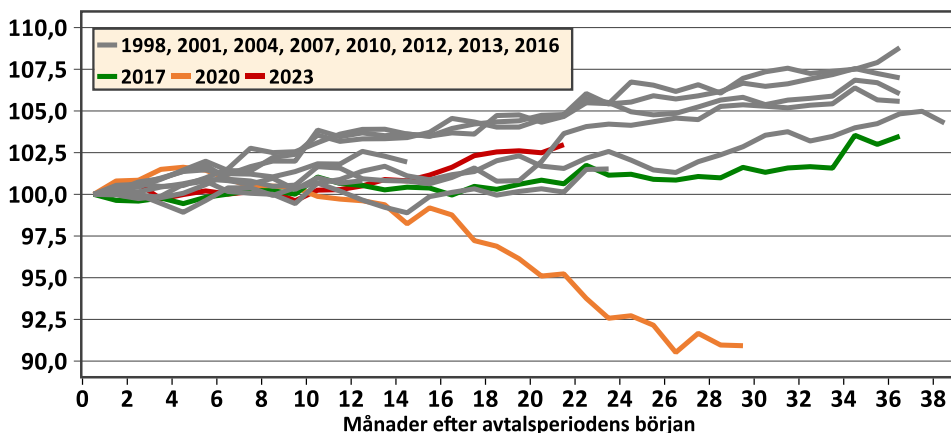

Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond. *2024 är en prognos.

¹⁴ De uppmätta löneökningarna kan skilja sig åt beroende på vilken källa som används. I diagram 7.1–7.3 används KI som källa. I den internationella jämförelsen i diagram 7.4 - 7.5 används Labour Cost Index (LCI) från Eurostat som källa.

Diagram 7.3 visar reallöneutvecklingen (inflationen mätt med KPI) under respektive avtalsperiod sedan 1998 för hela näringslivet. Under 9 av 10 avtalsperioder har reallöneutvecklingen varit positiv sett över hela perioden. Avtalsperioden 2020–2022 avviker tydligt från detta då inflationen var mycket hög under framför allt 2022. För innevarande avtalsperiod är reallöneutvecklingen till och med december 2024 uppe i 2,9 procent.

Diagram 7.3 Reallön (KPI) efter avtalsperiod, hela näringslivet

Källa: SCB, Medlingsinstitutet, Macrobond och egna beräkningar.

7.3 Industrin normerar

Tabell 7.1 Sektorsvis årlig nominell löneökningstakt 1998–2024*

	1998–2023	2020–2022	2023	2024*	2023–2024*
Totalt	3,1	2,5	3,7	4,0	3,9
Näringsliv	3,0	2,6	4,0	4,2	4,1
Varubranscher	3,0	2,2	3,9	4,1	4,0
Industri	3,0	2,2	3,7	4,2	4,0
Bygg	3,1	2,2	4,2	4,0	4,1
Tjänstebranscher	3,0	2,7	4,1	4,2	4,2
Stat	3,1	2,2	2,8	4,8	3,8
Kommuner	3,2	2,4	3,2	3,4	3,3

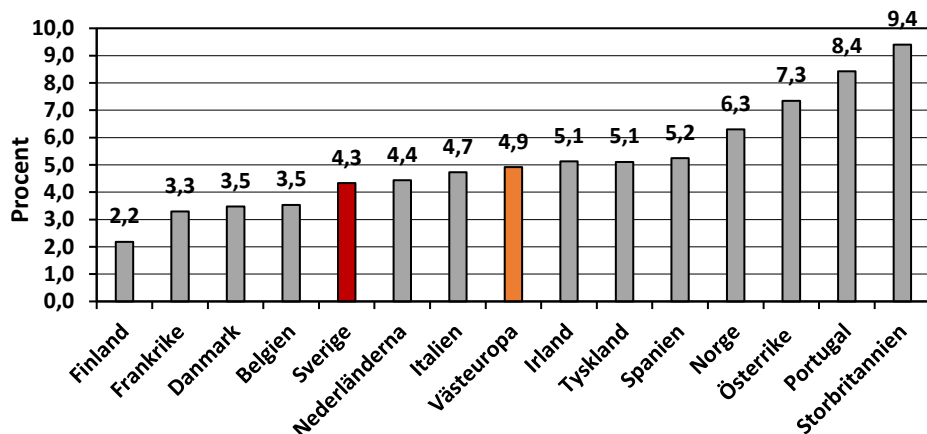
Källa: Konjunkturinstitutets konjunkturlönestatistik. * 2024 är en prognos.

Tabell 7.1 visar löneutvecklingen i olika sektorer för olika perioder och enskilda år. Sett över hela perioden 1998–2023 har löneutvecklingen i de olika sektorerna varit likartad och rört sig i spannet 3,0–3,2 procent. Prognosen för 2024 pekar på löneökningar på 4,2 procent i industrin och på 4,0 procent för arbetsmarknaden i stort. För avtalsperioden 2023–2024 ser den nominella löneökningstakten att bli mellan 3,8–4,2 procent per år i de flesta sektorer.

7.4 Sverige och Europa

Diagram 7.4 visar den uppskattade löneutvecklingen 2024 i de västeuropeiska länderna. Fyra länder hade långsammare löneökningar än Sverige. Samtidigt hade nio länder högre löneökningar än Sverige. I topp återfinns Storbritannien och Portugal med ökningstal på 9,4 respektive 8,4 procent. Enligt Labour Cost Index (LCI) ska svenska löner ha stigit med 4,3 procent under 2024.

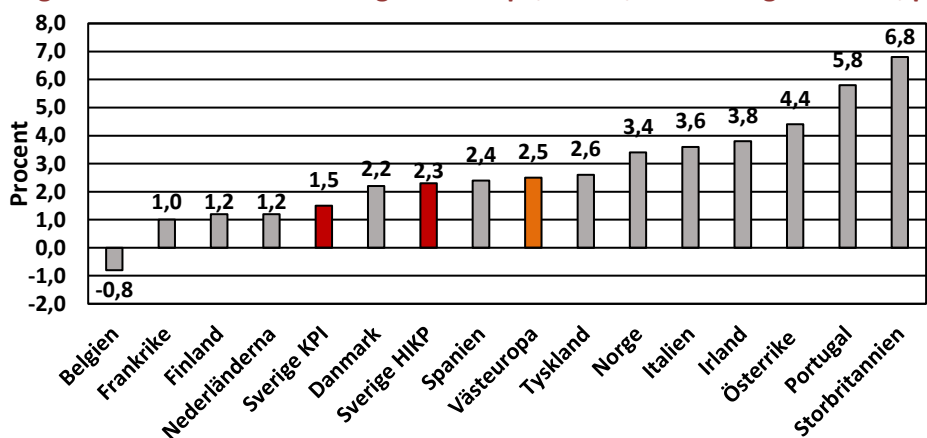
Diagram 7.4 Nominell löneutveckling Västeuropa, 2024*, tillverkningsindustrin, procent

Källa: Eurostat LCI och Office for National Statistics ALCH. Förändringen är en uppskattning beräknad på de tre första kvartalen 2024. Siffran för Storbritannien och Nederländerna är beräknad på två kvartal.

I diagram 7.5 presenteras reallönernas uppskattade utveckling i de västeuropeiska länderna 2024. Mätt med HIKP spås Sverige ha en ökningstakt något under genomsnittet för Västeuropa. Fyra länder, däribland Danmark och Finland, uppskattas ha lägre reallöneökningar 2024. I Belgien väntas reallönerna ha minskat något under 2024 vilket är en stor skillnad jämfört med 2023 då landet hade den högsta ökningstakten av reallönen i Västeuropa. Åtta länder uppskattas ha högre reallöneökningar än Sverige under 2024.

Diagram 7.5 Real löneutveckling Västeuropa, 2024*, tillverkningsindustrin, procent

Källa: Eurostat LCI och Office for National Statistics ALCH. Förändringen i lön är en uppskattning beräknad på de första tre kvartalen 2024. Siffran för Storbritannien och Nederländerna är beräknad på två kvartal.

I den senaste prognosen över den nominella löneutvecklingen i hela ekonomin inom euroområdet från den europeiska centralbanken (ECB) (december 2024) väntas lönerna ha ökat med 4,6 procent under 2024. För 2025 väntas lönerna öka med 3,3 procent 2025 och 2026 med 2,9 procent. Perioden 2021–2023 var den genomsnittliga ökningstakten 3,8 procent. Under perioden 2013–2019 var den genomsnittliga ökningstakten i stället 1,6 procent.

7.5 Löneavtal utanför Sverige

I detta avsnitt sammanfattas några av de aktuella löneavtalen som gäller eller nyligen slutits i viktiga konkurrentländer i Europa. Även pågående avtalsrörelser berörs.

Tyskland

Inom tysk industri blev avtal klara i november efter färdigställandet av höstens rapport. IG Metalls krav var 7 procent på 12 månader samt en höjning av lärlingars löner med 170 euro. Förhandlingarna resulterade i ett avtal på 25 månader med totalt 5,5 procent i löneökningar exklusive en engångsutbetalning på 600 euro. Lönerna höjs med 2 procent i april 2025 och med 3,1 procent i april 2026. Engångsutbetalningen ska betalas ut senast den 1 februari 2025. Från februari 2026 höjs också den årliga utbetalningen T-ZUG B, från 18,5 % till 26,5 % av en genomsnittlig tarifflönen. Det betyder en höjning från 630 euro till 900 euro. Avtalet gäller mellan 1 oktober 2024 och 31 oktober 2026. Volkswagen har skjutit upp löneökningar på 5 procent med två år vilket innebär att lönerna inte ökar under 2025 eller 2026.

Norge

Norge har en liknande modell som den svenska där konkurrensutsatt industri förhandlar om löner först och sätter ramarna för övriga branscher. Uppgårelsen kallas för frontfaget och brukar vara vägledande för övriga branschers förhandlingar, likt märket i Sverige. Det senaste avtalet mellan det största LO-förbundet Fellesförbundet och arbetsgivarorganisationen Norsk industri slöts i början av april 2024 och gäller i två år. Till skillnad från i Sverige förhandlas löneökningarnivån för ett år i taget. Avtalet innebar en total löneökningssram på 5,2 procent för 2024 med en särskild låglönesatsning. Den faktiska löneökningen varierar mellan arbetsplatser och beror på lokala förhandlingar. Senast den 1 april 2025 ska parterna ha enats om en löneökningssram för 2025. Norska LO kräver reallöneökningar samt att de med lägst löner prioriteras. Inflationen spås vara 2,5 procent 2025 vilket tillsammans med reallönekraven kan ge en indikation på var slutresultatet hamnar.

Danmark

I dansk industri anger kollektivavtalen främst en höjning av lägstalönerna medan övriga löner förhandlas lokalt på företagen. Ett nytt treårigt avtal mellan CO-industri och Dansk Industri tecknades i februari 2025 och löper ut den 1 mars 2028. Den överenskomna ökningstakten för lägstalönerna 2025, 2026 och 2027 är 2,8, 2,5 respektive 2,4 procent. Dessutom ökar avsättningen till pension med en procentenhet 2025. 2026 och 2027 görs motsvarande avsättning till ett så kallat frivalskonto där den anställde själv väljer mellan att öka sin lön, pension eller ta ut ledig tid. Den totala höjningen motsvarar därmed ett avtalsvärde på 3,6 procent per år. Avtalet innehåller också ökade möjligheter för vårdnadshavare att vara lediga vid barnets sjukdom samt två barnomsorgsdagar per år för mor- och farföräldrar.

Finland

Ett nytt treårigt avtal för arbetare i teknologiindustrin tecknades i februari 2025 och löper ut den 30 november 2027. Avtalets sista år är uppsägningsbart. Det totala avtalsvärdet är 7,8 procent. 2025 stiger lönerna med 2,5 procent och under 2026 ska ökningstakten vara 2,9 procent. Det sista avtalsåret 2027 ökar lönerna med 2,4 procent. Ungefär 20 procent av ökningarna fördelas av arbetsgivaren och resterade är en löneförhöjning för alla. Inför förhandlingarna startade i november krävde Industrifacket 10 procent löneökningar på två år med 6 procent ökning 2025 och 4 procent ökning 2026. Under december har fackförbundet också genomfört endagarstrejker och under januari samt februari månad har sexdagarsstrejker genomförts. Inom vissa branscher som livsmedelsindustrin har inte nya avtal tecknats ännu.

7.6 Sammanfattning

Under 2023 ökade lönerna i svensk industri med 3,7 procent och förväntas öka med 4,2 procent under 2024 enligt KI:s prognos. Till följd av en dämpad inflationstakt väntas reallönerna 2024 återigen få en positiv utveckling och öka med 1,3 procent.

Under både den föregående avtalsperioden, 2020–2022, och under 2023 och 2024 har lönerna ökat i snabbare takt i Västeuropa än i Sverige. Det avviker från tidigare avtalsperioder då de svenska industrilönerna ökat snabbare än de västeuropeiska, med undantag för en avtalsperiod då lönerna ökade i samma takt i Sverige och i Västeuropa.

Industrin normerar i Sverige och sett över hela industriavtalsperioden överensstämmer löneökningstakten i svensk industri väl med löneökningstakten på arbetsmarknaden totalt.

www.fackeninomindustrin.se